

DEN danske
STJERNE

September 1984

Årgang 133

Nummer 9

INDHOLD

- 1 „Når verden engang omvender sig”,
Præsident Spencer W. Kimball
- 7 Vi er kristne fordi . . . *Ældste Robert E. Wells*
- 13 Spørgsmål og svar.
HERRENS navn før fødselen, *Stephen D. Ricks*
Kyskhed, *Verl F. Scott*
Pressens reaktion på martyriet, *Larry C. Porter*
- 22 Jeg blev belært, *Jonice Hubbard*
- 23 Sammenligninger, *Anya Bateman*
- 29 På udkig efter en far, *Abraham Kimball*
- 34 Kampen for sjælen, *Ældste Melvin J. Ballard*
- 44 Vurdering af tekstændringer i forskellige
udgaver af Mormons Bog,
George A. Horton, jun.
- 50 Titicaca søen — smeltevandssøen i
Andesbjergene, *De Lamar Jensen*

BØRNESTJERNEN

- 1 Et sted midt imellem, *Betty Lou Mell*
- 4 Noas ark
- 7 Drillavorne trekanter, *Sophie Wessel*

På omslaget:

To nye templer indviet i 1983.

Samoa templet i april på forsiden og Tonga templet i Nuku'alofa på bagsiden.

Abonnement:

12 numre Dkr. 54,— (inkl. moms og porto)

Betaling over giro 3120988 til Nordisk Distributions Center, Smedevangen 9,
DK-3540 Lyngø.

United States and Canada: \$ 10.00 (surface mail).

© 1984 by the Corporation of the President of the Church of Jesus Christ
of Latter-day Saints. All rights reserved.

Det øverste

Præsidentskab:

Spencer W. Kimball
Marion G. Romney
Gordon B. Hinckley

De tols Råd:

Ezra Taft Benson
Howard W. Hunter
Thomas S. Monson
Boyd K. Packard
Marvin J. Ashton
Bruce R. McConkie
L. Tom Perry
David B. Haight
James E. Faust
Neal A. Maxwell
Russell M. Nelson
Dallin H. Oaks

Rådgivende komité:

M. Russell Ballard
Loren C. Dunn
Rex D. Pinegar
Charles Didier
George P. Lee

Redaktør:

M. Russell Ballard

International Magazines

redaktion:

Larry A. Hiller
Chefredaktør
David Mitchell
Assisterende chefredaktør
Lois Richardson
Børnestjernen
J. Scott Knudsen
designer

Den danske Stjernes

redaktion:

Jørgen Ljungstrøm
Translation Division
Vadroffsvej 7
DK-1900 København V.

Redaktør af

Den danske Stjernes

lokalsider:

Tom Ahlmann Jensen
Rymarksvej 152, 1. th
DK-2100 København Ø

„NÅR VERDEN ENGANG OMVENDER SIG”

Præsident Spencer W. Kimball

Denne historiske tale, som blev holdt den 4. april 1974 til regionalrepræsentanternes seminar i forbindelse med præsident Kimballs første konference som kirkens præsident, er nu genoptrykt i en redigeret, fornyet og forkortet udgave til brug for hjem og familie, efter præsident Kimballs anvisning.

Lad mig fortælle jer noget som har ligget mig meget på sinde.

I en åbenbaring til profeten Joseph Smith sagde Herren: „Og om det skulle ske, at I måtte arbejde hele jeres liv med at råbe omvendelse til dette folk og kun førte een sjæl til mig, hvor stor skal da ikke jeres glæde være med ham i min Faders rige!” (L&P 18:15).

Hvis ingen omvendtes, ville kirken visne og dø. Men måske er den vigtig-

ste grund til at missionere, at give verden en chance for at høre og acceptere evangeliet. Skrifterne er fulde af befalinger og løfter, kaldelser og belønninger i forbindelse med at forkynde evangeliet. Det er med vilje at jeg bruger ordet *befalinger*, for i skrifterne synes det at være et gennemgående direktiv, som vi ikke kan undslå os for, hverken den enkelte eller kirken som helhed.

Jeg spørger jer, hvad mente Herren

da han tog sine tolv apostle med op på Oliebjerget og sagde:

„Og I skal være mine vidner både i Jerusalem og i hele Judæa og Samaria, ja, indtil jordens ende” (Ap. G. 1:8).

Dette var hans sidste ord her på jorden før han blev optaget til sin himmelske hjem.

Hvad betyder egentlig: „Ja, indtil jordens ende”? Han havde allerede omtalt de egne som apostlene kendte til. Var det folket i Judæa? Eller folket i Samaria? Eller de få millioner mennesker der boede i Mellemøsten? Hvor var da „jordens ende”? Mente Jesus de millioner der boede i det der nu kaldes Amerika? Medregnede han de hundreder af tusinder eller måske millioner der boede i Grækenland, Italien, rundt om Middelhavet eller dem der boede i Mellemeuropa? Hvad mente han? Eller mente han alle mennesker der levede på jorden, og de ånder der skulle komme ned på jorden i de følgende århundreder? Har vi undervurderet hans ord eller deres betydning?

Efter Jesu korsfæstelse, samledes apostlene på et bjerg i Galilæa og Frelseren kom til dem og sagde: „Mig er givet al magt i Himmelen og på jorden.

Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn,” (han sagde „alle folkeslagene”) og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende” (Matt. 28:18-20).

Her nævnes også *magt* og *befale* samt løftet om fortsat støtte.

Da Herren i 1830 sendte Parley P. Pratt, Oliver Cowdery, Peter Whitmer og Ziba Peterson til lamaniterne, tilføjede han: „Jeg selv vil gå med dem og væ-

re midt iblandt dem. Jeg er deres talsmand hos Faderen, og intet skal få overhånd over dem” (L&P 32:3).

Tænk på den verden Moses så, en stor verden. „Og Moses så verden og dens yderste grænser og alle menneskenes børn, som er og blev skabt” (Moses 1:8).

Jeg tror at Herren på det tidspunkt kendte grænserne for de beboede områder, hvilke områder de ville bosætte sig i, og at han allerede dengang kendte sit folk som skulle besidde denne verden.

Mens Moses endnu var under indtryk af storheden og herligheden i Herrens ord, fik han endnu mere at se.

„Moses så sig omkring og skuede jorden, ja, hele jorden, og der var ikke nogen del deraf, som han ikke så, thi han opfattede den ved Guds Ånd.

... Og deres antal var stort, ja, de var utallige som sandet ved havets bred.

Og han skuede mange lande, og hvert land blev kaldt jord, og der var indbyggere på dens overflade” (Moses 1:27-29).

Husk også at profeten Enok så de ånder som Gud havde skabt. (Se Moses 6:36). Disse profeter så de utallige ånder og alt hvad Gud havde skabt. Det synes mig at Herren omhyggeligt har valgt sine ord da han sagde: „Hver nation,” „alle lande,” „jordens ende,” „alle tungemål,” „alle folkeslag,” „enhver sjæl,” „hele verden,” „mange lande”.

Disse ord har afgjort betydning!

Det er helt sikkert at hans får ikke kun var de tusinder som boede omkring Kristus og som han var sammen med hver dag. Det er en universel familie! En universel befaling!

Kære søskende, jeg spekulerer på om vi mon gør alt hvad vi kan. Er vi til-

fredse med det vi gør for at undervise andre i evangeliet? Er vi beredte til at yde en større indsats? Til at udvide vor synsvinkel?

Husk, Gud er på vores side. Det er ham der er øverstkommanderende. Det er ham der har lagt planerne. Han har givet befalingerne. Husk på det Nephi sagde, og som vi har citeret tusindvis af gange:

„Og det skete, at jeg, Nephi, sagde til min fader: Jeg vil gå og gøre det, som Herren har befaleet, thi jeg ved, at Herren ikke giver menneskene nogen befaling, uden at han åbner en udvej for dem, så at de kan udføre det, som han befaler dem” (1 Nephi 3:7).

Når jeg læser det skriftsted kan jeg ikke lade være med at tænke på de nationer som vi endnu ikke har forkyndt evangeliet for. Jeg tror at Herren vil finde en udvej for at åbne dørene, når vi har gjort alt hvad der står i vor magt. Det er min tro. „Skulle noget være umuligt for Herren?” spurgte han, da Sara lo efter at hun havde fået at vide at hun ville få en søn. Da hun stod i teltdøren og hørte dette, vidste hun at både Abraham, i en alder af 100 år, og hun selv i en alder af 90 år, var over den alder hvor de kunne få børn. Hun kunne ingen børn få. Det vidste hun lige såvel som vi har fået at vide at dørene til mange lande ikke kan blive åbnet.

„Da sagde Herren til Abraham: „Hvorfor ler Sara . . .? Skulle noget være umuligt for Herren? Næste år ved denne tid kommer jeg til dig igen, og så har Sara en søn!” (1 Mosebog 18:13-14).

Mine brødre, Sara fik en søn med Abraham, der blev far til mange nationer.

„Derfor kom der også fra én mand, og det en udlevet, (og det var Abraham, 100 år gammel) en slægt så talrig som Himmelens stjerner og som sandet ved havets bred, det, ingen kan tælle” (Heb. 11:12).

Er noget umuligt for Herren?

Han sagde også til Jeremias:

„Se, jeg er Herren, alt køds Gud; skulle noget være mig for underfuldt?” (Jeremias 32:27).

Dersom Gud befaler, er det klart at han kan udføre befalingen.

Vi husker hvordan israelitterne under udvandringen krydsede Det røde Hav, som det ellers var umuligt at komme over.

Vi husker hvordan Kyros delte en flod og indtog den uindtagelige by, Babylon.

Vi husker hvordan Lehis folk kom til det forjættede land.

Vi husker uafhængighedskrigen og hvordan vi sejrede ved Guds magt.

Jeg tror at Herren kan gøre alt hvad han sætter sig for at gøre. Men jeg kan ikke se nogen grund til at Herren skulle åbne dørene for os, som vi ikke er parate til at gå ind ad.

Vi har i dag ca. 26.000 missionærer. Vi kan sende endnu flere ud! Mange flere! Vi behøver flere unge mænd og vi behøver mange mange flere modne ægtepar. Jeg beder om flere missionærer. Jeg opfordrer også til at vi i hver eneste gren og hvert eneste ward i ver-

den begynder tidligere med at uddanne vore missionærer, og at vi gør det bedre. Det er endnu en udfordring — at de unge mennesker vil forstå at det er et stort privilegium at tage på mission, og at de må være raske og stærke fysisk, psykisk og åndeligt samt at „Herren ikke kan se på synd med mindste eftergivenhed” (Alma 45:16).

Jeg søger missionærer som er blevet omhyggeligt oplært og undervist i deres familier og i kirkens organisationer, og som tager på mission med et stort ønske. Jeg opfordrer til at de fremtidige missionærer bliver oplært meget bedre, på et tidligere tidspunkt og over en længere periode, så de hver især ser frem til deres mission med stor glæde.

Spørgsmålet stilles igen og igen: Bør alle unge mænd opfylde en mission? Og svaret får vi af Herren. Det er: „Ja.” Alle unge mænd bør opfylde en mission.

Enhver bør også betale sin tiende. Enhver bør overholde sabbatsdagen. Enhver bør komme til sine møder. Enhver bør blive viet i templet og opdrage sine børn ordentligt, samt gøre mange andre prægtige gerninger. Det bør den unge mand naturligvis.

Vi er dog klare over at selv om alle unge mænd bør opfylde en mission, så er de dog ikke alle parate til at forkynde evangeliet i andre lande. Men vi vil sige at enhver mand, som er i stand dertil og værdig til det bør tage korset op. Hvilken hær, vi ville have til at forkynde om Kristus som den korsfæstede! Ja, de unge mænd bør være parate. Normalt skulle de have sparet op til deres mission, og i hvert fald skulle deres hjerter være optændt af iver efter at tjene.

Herren siger:

„Og at hvert menneske (lagde du

mærke til *hvert menneske?*) skal tage retfærdighed i sine hænder og omgjorde sine lænder med trofasthed og opløfte sin røst til advarsel for jordens indbyggere og forkynde, både ved ord og ved flugt, at ødelæggelsen skal komme over de ugudelige" (L&P 63:37).

Lad os atter understrege at vort hovedformål er det samme som vor himmelske Faders — at enhver sjæl må høre om evangeliet, der kan åbne dørene til evigt liv for det enkelte menneske. Formålet motiveres ikke af magt eller herskesyge, men det er rent åndeligt. Og der vil komme utrolige velsignelser til enhver nation og ethvert folk der åbner grænserne for evangeliet.

Hvis vi gør alt hvad vi kan, og jeg accepterer min del af ansvaret, er jeg sikker på at Herren vil lade os gøre flere opdagelser som vi kan bruge. Han vil skabe ændringer i kongers, regenters og herskeres hjertes, eller han vil dele floder og have eller finde udveje til at røre hjertes. Han vil åbne portene og gøre det muligt at forkynde evangeliet. Det har jeg en stor tro på.

Herren har jo givet os det løfte at Djævelen aldrig vil være i stand til helt at kuldaste det arbejde Herren har befalet os at gøre.

„Dette rige vil fortsat vokse og udvikle sig, det vil udbredes og have større og større fremgang. Hver gang dets fjender vil forsøge at vælte det over ende, vil det blive stærkere og mere magtfuldt. Det vil vokse mere og mere i stedet for at blive mindre; det vil spredes mere rundt omkring, blive herligere og virke stadig mere påfaldende i verdens nationer, indtil det har opfyldt hele jorden." (Brigham Young, General conference, april 1852).

I kender sikkert profeten Joseph

Smiths udtalelse i Wentworthbrevet, som blev skrevet den 1. marts 1842. (Se History of the Church 4:536). Jeg er sikker på at profeten Joseph så de mange problemer med fjendtlighed mellem nationerne og frygt for krige samt oprør og misundelse. Jeg er sikker på at han så at alt dette ville ske, og til trods for det sagde han med stort mod og overbevisning: „Ingen uhellig hånd kan standse værket fra dets fremgang — forfølgelserne kan rase, pøbelhobe slå sig sammen, hære indkaldes til kamp imod os, bagvaskerne kan krænke os, men Guds sandhed vil tappert, ædelt og uafhængigt gå fremad, indtil den har gennemtrængt ethvert kontinent, besøgt ethvert himmelstrøg, fejlet igennem ethvert land og lydt i ethvert øre — indtil Guds hensigter er opnået og den store Jehova vil sige at værket er fuldendt.”

Vi får et indtryk af arbejdets størrelse når vi tænker på at verdens befolkning nærmer sig 5 milliarder.

Jeg har ingen illusioner om at dette kan gøres uden anstrengelser, eller fra den ene dag til den anden, men jeg har en fast tro på at vi kan gå fremad og vokse i et meget hurtigere tempo end vi gør nu.

For nogen tid siden var jeg i Japan og Korea, og jeg så hvordan mange dejlige unge mennesker sluttede sig til kirken og blev ledere i dens organisationer. For mit indre øje kunne jeg se hvorledes disse i tusindtal ville længes efter og forberede sig på at tage udenlands for at missionere.

Siden har jeg været i Mexico, og jeg så atter for mit indre øje hvordan unge fra Mexico og Latinamerika — og Mellem- og Sydamerika — i stort antal ville kvalificere sig til at virke som missi-

onærer i deres egne lande, indtil Herrens hær af missionærer ville dække jorden som vandene dækker havenes mægtige dyb.

Jeg har givet udfordringen. Jeg tror at der findes en løsning. Jeg tror at hvis vi alle vil være ét — ét sind, ét hjerte og ét i hensigt — så kan vi gå fremad med stor kraft!

Så ville vi nærme os det ideal som præsident David O. McKay fremsatte:

„Ethvert medlem en missionær.“ Det var inspireret!

Jeg ved godt at dette budskab ikke er nyt og at vi har talt om det før, men jeg tror tiden er inde hvor vi er nødt til at smøge ærmerne op. Jeg tror at vi atter må ændre synspunkter og hæve vore mål.

Jeg nedbeder Herrens velsignelser over vore hoveder, når vi nu forsøger at leve op til dette store ansvar. □

Ideer til hjemmelærerne

Punkter som kunne fremhæves

Hvis du synes kan du nævne disse punkter på dine hjemmelærer-besøg.

1. Den største grund til at missionere er at give vor himmelske Faders børn mulighed for at modtage evangeliet.
2. Herren har lovet at han til stadighed vil støtte dem der trofast bringer hans budskab ud til andre. Derfor har vi ingen grund til frygt.
3. Der er mange nationer og mennesker som endnu ikke har hørt evangeliets budskab. Vi kan gøre meget for at Herren vil åbne udveje for at vi kan undervise i evangeliet.
4. Forældre er nødt til under bøn at overveje hvordan de kan forberede deres børn til at yde en mere helstøbt mission.

5. Arbejdet med at missionere, som ligger foran os, kan synes overvældende, men der vil ske mirakler når vi går fremad i tro.

Diskussionshjælp

1. Fortæl om dine egne følelser for missioneringen eller oplevelser du har haft med at missionere. Bed familiens medlemmer fortælle om deres oplevelser.
2. Findes der skriftsteder eller citater i denne artikel som familien kan læse højt og drøfte?
3. Ville denne diskussion blive bedre hvis du inden besøget talte med husets overhoved? Har du et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen til husets overhoved angående ansvaret for at missionere?

VI ER KRISTNE FORDI...

*Ældste Robert E. Wells
De halvfjerds' første Kvorum*

For kirkemedlemmer der har helliget sig Jesu Kristi evangelium, kan det virke overraskende at høre at der findes mennesker i verden som ikke ved at vi er kristne. Mange mennesker har aldrig forbundet øgenavnet „mormoner” med „Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige”. For tiden er der oven i købet organiserede anstrengelser i De forenede Stater for at forvirre folk og overbevise dem om at vi sidste dages hellige er en sekt som ikke er kristne. Vi har altid krævet „ret til at dyrke den almægtige Gud i overensstemmelse med vor egen samvittigheds bud og indrømmer alle mennesker den samme ret, lad dem tilbede hvorledes, hvor eller hvad de vil” (11. trosartikel). Vi tror på at alle mennesker har det bedst når de tilbeder deres Gud. Vi respekterer deres ret til at tro det som er helligt for dem, og vi be-

der dem høfligt om at tillade os det samme. Af denne grund er følgende udtalelser ikke beregnet på at skabe strid, men blot for at give en kort oversigt over hvorfor vi mener at vi er velkvalificerede til at blive betragtet som kristne.

1. Vi er kristne fordi vi tilbeder den kristne guddom, den kristne treenighed. „Vi tror på Gud, den evige Fader, på hans Søn Jesus Kristus og på Helligånden” (1. Trosartikel). *Vi har ingen andre Guder.* (Se 2. Mosebog 20:3). Vi tilbeder hverken profeter eller hellige, hverken dem fra nyere eller fordums tid. Vi beder kun til Faderen, således som Frelseren belærte om det under sin jordiske mission (se Matt. 6:9-13); og dette gør vi kun i Frelserens navn. Vi underviser ligesom skrifterne i at der ikke findes nogen mellemmand mellem Gud og mennesker, untagen

---

*For os er søndagen en dag
hvor vi tilbeder Gud . . .
vi bør ikke gøre noget
som vi kan udføre på
andre dage i ugen.*

Jesus Kristus, og i at der „intet andet navn (er) givet under himlen, hvorved mennesket kan blive frelst, uden . . . Jesus Kristus” (2 Nephi 25:20).

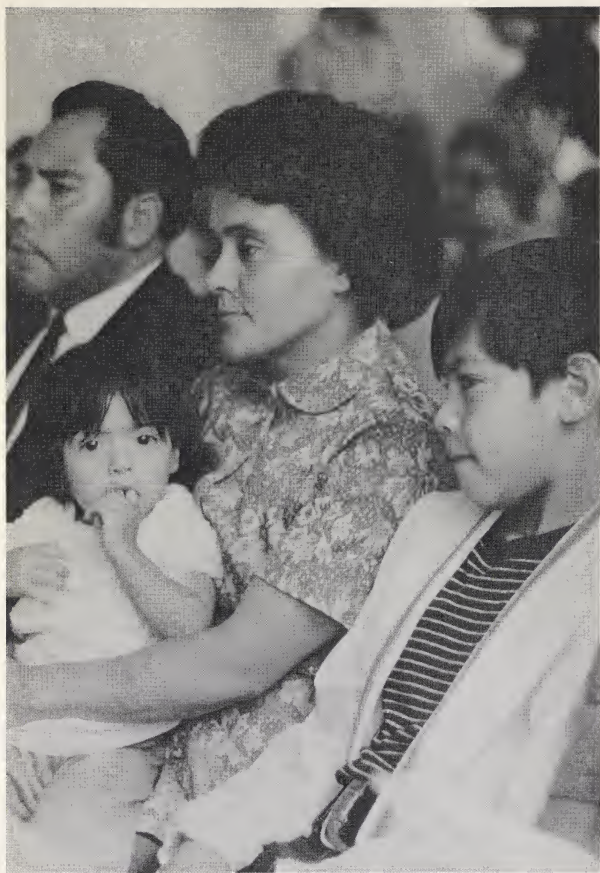
2. Vi er kristne fordi vi ligesom de første kristne ikke har noget udskåret billede eller noget afbillede af andre ting som vi tilbeder (2 Mosebog 20:4-6). Vi finder det heller ikke passende at fremstille medaljoner, benytte relikvier fra fordums tid, statuer, og ej heller noget kors eller andet menneskelavet, for at tilbede den sande og levende Gud. Vi smykker naturligvis vore parker og bygninger med statuer og vi har billeder hængende af Frelseren og andre på prominente steder, men vi forbinder ingen overdreven religiøs betydning med sådanne ting som er lavet af mennesker.

3. Vi er kristne fordi vi som de første kristne *ikke misbruger Herren (vor) Guds navn* (se 2 Mosebog 20:7), og vi tolererer heller ikke misbrug af andre vendinger som henviser til guddommen. Vi følger Frelserens påbud om „aldeles ikke at sværge” i al vor omgang med hinanden. (Se Matt. 5:34-37). Vi misbruger derfor ikke navnet på det der er helligt i vor daglige adfærd. Vores kommunikation med hinanden er snarere enkel, ærlig og ligefrem. Vi mener også at mennesker der følger Kristus vil lade være med at tale et tarve-

ligt eller groft sprog — såvel som på upassende måde benytte sig af udtryk der er reserveret guddommen.

4. Vi er kristne fordi *vi holder den kristne hviledag hellig*. (Se 2 Mosebog 20:8-11). Og vi forsøger at holde hele dagen hellig, ikke kun mens vi er i kirken. Vi er imod enhver vanhelligelse af Herrens dag — hvad enten det sker gennem sport, offentlig underholdning, ved at gå på jagt eller fiskeri, ved at arbejde eller deltage i andre sådanne aktiviteter. For os er søndagen en dag hvor vi tilbeder Gud, en hviledag, et tidspunkt hvor vi studerer skrifterne og får mulighed for at besøge syge, og vi bør ikke gøre noget som vi kan udføre på andre dage i ugen — heller ikke købe ind, drive handel, føre forhandlinger eller deltage i andre kommercielle forretninger.

5. Vi er kristne fordi *vi ærer vores far og mor*, vore bedsteforældre og alle andre generationer, på kristen vis (se 2 Mosebog 20:12). Vi prøver at vende børnenes hjerter til deres forældre (og forfædre) og forældrenes hjerter til deres børn (se Malakias 4:6), for at forene alle generationer i et evigt kærlighedsbånd. Vi søger at opnå ægteskabets formål i templet for al evighed. Vore tempelordinanser er centreret omkring Kristus. Vi har Kristusorienterede programmer for at styrke hjemmet, familien og den enkelte. Vi bestræber os på at beskytte hjemmet og familien imod Satans indflydelse. Vi er imod alt hvad der kan ødelægge hjemmet og familien — f. eks. provokerede aborter, homoseksualitet, skiftende forbindelser, alkohol, narkotikamisbrug, vold og uberettigede skilsmisser. Det var faktisk en sidste dages hellig profet, præsident David O. McKay, der forkyndte:

Guds herlighed er lys og sandhed og ingen som . . . er fyldt med usandhed eller bedrag kan komme til ham.

„Ingen succes andre steder kan erstatte fiasko i hjemmet.”

6. Vi er kristne fordi vi bestræber os på at adlyde det jødisk-kristne bud: „*Du må ikke slå ihjel*” (2 Mosebog 20:13) og den højere lov som Kristus gav: „Enhver, som bliver vred på sin broder, er skyldig for domstolen” (Matt. 5:22). Kristus var imod vrede, skænderier og strid. Hans råd lød således: „Elsk jeres fjender, velsign dem, som forbander jer, gør godt imod dem, der hader jer, og bed for dem, som forfølger jer, så I må vorde jeres himmelske Faders børn” (Matt. 5:44-45). Det er vort største ønske at adlyde ham i dette.

Det er på grund af vor ærbødighed for dette bud at vi er imod selvmord og provokerede aborter, undtagen når det i sjældne tilfælde vil være passende på grund af eventuel fare for at moderen dør eller på grund af voldtægt eller blodskam. Det er på grund af vor ærbødighed for dette bud at vi også er imod den „langsomme død”, som mange mennesker pådrager sig ved at indtage narkotika, alkohol samt andre sinds- og legemsnedbrydende stimulanser.

7. Vi er kristne fordi vi bestræber os på at adlyde det jødisk-kristne bud: „*Du må ikke bedrive hor*” såvel som den højere lov Kristus gav: „Enhver, som ser på en andens hustru (eller mennesker af det modsatte køn), så han be-

gærer (dem), har allerede bedrevet hor med (dem) i sit hjerte” (Matt. 5:28). Vi mener derfor at kristne skal styre deres tanker og ikke beskæftige sig med pornografi eller umoral eller andet usømmeligt. Vi er totalt imod seksuelle forhold, intimt kæleri og upassende samvær mellem kønnene før ægteskabet. Vi mener at begge parter bør komme uforbeholdent rene til ægteskabsalteret, og at dyd, kyskhed og troskab fører til solide ægteskaber som vil vare i al evighed.

8. Vi er kristne fordi vi bestræber os på at adlyde det jødisk-kristne bud: „*Du må ikke stjæle!*” (2 Mosebog 20:15; se også L&P 42:20). Vi lægger vægt på personlig ærlighed, retskaffenhed og troværdighed. Vi er også enige med profeten Malakias, som antydede at når man ikke betaler tiende og offerydelse, så bedrager man Gud med noget som er hans. (Se Malakias 3:8-12). Vi er parate til at vidne om at millioner af mennesker tror på tiendeprincippet og praktiserer det, og synes at det er bedre at leve af 90% plus Herrens velsignelser end at forsøge at klare sig igennem denne usikre verdens farer, alene ved deres egen visdom og egne midler.

9. Vi er kristne fordi vi bestræber os på at adlyde det jødisk-kristne bud om *aldrig at sige falsk vidnesbyrd mod vores næste* (se 2 Mosebog 20:16), hvortil vi føjer vort kristne ansvar for at bære et sandt vidnesbyrd til enhver tid. For Guds herlighed er lys og sandhed (se L&P 93:36), og ingen som i nogen grad er fyldt med usandhed eller bedrag kan komme til ham. Måske det vigtigste ved det sande vidnesbyrd vi som kristne bærer, så ofte vi kan, er vort vidnesbyrd om at Jesus er Kristus, at han døde for vore synder, at han opstod på den tre-

die dag, at han lever og virker som overhoved for den kirke der bærer hans navn. Vi bærer som sande vidner vidnesbyrd om at hans evangelium i dets fylde er blevet gengivet til jorden. Vi ønsker at dele denne sandhed med alle mennesker. Missioneringen er en kristen tradition, og vi er lykkelige for at kunne tage del deri.

10. Vi er kristne fordi vi bestræber os på at adlyde det jødisk-kristne bud: „*Du må ikke begære*” (2 Mosebog 20:17), hvortil vi tilføjer de kristne profeters kloge råd om at vi bør kunne klare os selv, være beredte så vi kan klare uforudsete ulykker, omgående hjælpe folk i nød og yde gavmilde ofre som kirken benytter til andres velfærd. Vi tror at vi ikke begærer, dersom vi gør dette, og at vi så heller ikke giver andre årsag til at begære det vi har.

11. Vi er kristne fordi „vi tror, at menneskene vil blive straffet for deres egne synder og ikke for Adams overtrædelse.” (2. trosartikel). Vi er fuldstændig klare over at vi har ansvaret for vore egne gerninger og skal stå til regnskab for dem, og at vi til sidst skal stå foran Gud og blive dømt efter vore gerninger. (Se Joh. Åb. 20:12). Vi tror at Frelseren er tilfreds med mennesker som „gør min himmelske Faders vilje” (Matt. 7:21). Dette kristne princip er årsag til at vi forsøger at leve vort liv bedre og at gøre godt i denne verden.

12. Vi er kristne fordi „vi tror, at hele menneskeheden, gennem *Kristi forsoning*, kan blive frelst ved at adlyde evangeliets love og forordninger” (3. trosartikel). Der findes ingen anden vej til frelse.

13. Vi er kristne fordi „vi tror, at evangeliets første grundsætninger og forordninger er 1) *tro på Herren Jesus Kri-*

stus, 2) omvendelse, 3) dåb ved ned-sænkning i vandet til syndernes forladelse 4) håndspåleggelse for Helligåndens gave” (4. trosartikel). Alt dette er koncentreret omkring Kristus.

14. Vi er kristne fordi vi tror på en kristen forkyndelse af lægmænd, som det blev etableret i den oprindelige kirke. „Vi tror, at en mand må kaldes af Gud ved profeti og håndspåleggelse af sådanne, som har myndighed dertil, for at prædike evangeliet og tjene i dets forordninger” (5. trosartikel). Vi tror at kaldet til at tjene er noget som „ingen tiltager sig selv”, men at man som Aron må „kaldes dertil af Gud” (Heb. 5:4). Vi tror med andre ord ikke på at man kan kalde sig selv til Herrens gerning.

15. Vi er kristne fordi „vi tror på den *samme organisation*, som fandtes i den oprindelige (kristne) kirke, nemlig apostle, profeter, hyrder, lærere, evangelister, osv.” (6. trosartikel), såvel som på andre embeder der er nævnt i

---

Vi er overbevist om at Kristus udstrækker sin kærlighed til alle, og om at han er vor Hyrde i dag som han var det for folk i fordums tid.

Det nye Testamente, som f. eks. diakoner, biskopper og højpræster (ypperstepræster). Vi tror at Kristi kirke, ligesom den første kirke, i vore dage skal være „opbygget på apostlenes og profeternes grundvold med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten" (Ef. 2:20). Og vi vidner om at det er således i Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, og kun i denne kirke.

16. Vi er kristne fordi vi tror på *de samme åndelige gaver som eksisterede i den oprindelige kristne kirke*, nemlig „tungemålgaven, profeti, åbenbaring, syner, helbredelse, udlægning af tungemål osv." (7. trosartikel).

17. Vi er kristne fordi „vi tror, at Bibelen er Guds ord (både Det gamle Testamente og Det nye Testamente), for så vidt, som den er rigtigt oversat; vi tror også, at Mormons Bog er Guds ord" (8. trosartikel). Ligesom Bibelen blev skrevet af kristne profeter i den gamle verden, således blev Mormons Bog skrevet af kristne profeter i den nye verden. Det er et kristent, helligt skrift, endnu et vidne om Jesus Kristus, hvor der gives yderligere oplysninger om Frelseren, hvilket på ingen måde er i strid med den hellige Bibel.

18. Vi er kristne fordi „vi tror alt, hvad Gud har åbenbaret, alt, hvad han nu åbenbarer, og vi tror, at han endnu vil åbenbare mange store og vigtige ting

angående Guds rige" (9. trosartikel). *Vi tror på kristne profeter* og på princippet om fortsat åbenbaring i vore dage „såvel nu som i gamle dage, og som i gamle dage således også i de kommende dage" (1 Nephi 10:9). For vi er overbevist om at Kristus udstrækker sin kærlighed til alle, og at han er vor Hyrde i dag som han var det for folk i fordums tid.

19. Vi er kristne fordi „*vi tror på Kristi andet komme* — at han vil komme i al sin herlighed, og personligt . . . regere på jorden, og at jorden vil blive fornyet og få sin paradisiske herlighed" (10. trosartikel).

20. Vi er kristne fordi *vi tror på en levevis efter alle de kristne idealer*: „Vi tror, at vi må være ærlige, sandfærdige, kyske, velgørende og dydige og gøre godt mod alle . . . vi tracter efter alt, hvad der er dydigt, elskeligt, hvad der har godt lov eller er prisværdigt" (13. trosartikel). Vi accepterer og bestræber os på at efterleve alle de kristne dyder som skildres i saligprisningerne og bjergprædikenen, samt i alle Frelserens lærdomme. Vi tror at vi skal tjene Kristus af hele vort hjerte, sjæl, sind og styrke; at vi bør vise eksempel på tro, håb, barmhjertighed og kærlighed og have øjet alene henvendt på Guds ære.

Som en sammenfatning kan siges at vi er kristne fordi „vi tror på Kristus . . . og ser med fasthed hen til Kristus . . . vi er blevet levendegjort i Kristus . . . vi taler om Kristus, vi glæder os i Kristus, vi prædiker om Kristus, vi profeterer om Kristus, og vi . . . ser hen til det liv, som er i Kristus . . . Kristus er den hellige i Israël; derfor . . . bøj(e)r (vi os) for ham og tilbede(r) ham af al (vor) evne, sind og styrke og af (vores) ganske sjæl" (2 Nephi 25:24-29). □

Spørgsmål og svar

Spørgsmål af almindelig interesse besvaret som vejledning, ikke som en officiel tilkendegivelse af kirkens politik.

Spørgsmål: Profeterne i Mormons Bog vidste at Herrens navn var Jesus Kristus, før han var født. Vidste Det gamle Testamentes profeter det også?

Svar: Stephen D. Ricks.
Assisterende professor i de hebraisk-jødiske sprog, ved Brigham Young universitet.

Navnet *Jesus Kristus* er nævnt utallige gange i Mormons Bog før Herren blev født i kødet, det samme er de kortere former *Kristus* og *Jesus*. Frelseren viste sig for den tidligste af Mormons Bogs profeter, Jareds bror, ca. år 2200 f. Kr., idet han sagde: „Se, jeg er den, som fra verdens begyndelse var udset til at forløse mit folk. Se, jeg er Jesus Kristus.” (Ether 3:14).

Nephi kendte formodentlig Frelserens navn både fra messingpladerne

(de skrifter han fik) og personlig åbenbaring: „I overensstemmelse med profeternes ord og det Guds engel sagde . . . skal hans navn være Jesus Kristus” (2 Nephi 25:19). Andre og senere profeter i Mormons Bog, som levede før Kristi fødsel — som for eksempel Jakob, kong Benjamin, Alma og Helaman — kendte og benyttede også Herrens navn. (Se Jakobs Bog 1:6; 4:4; Mosiah 3:5-11; Alma 5:44; Helaman 5:12).

Vi kan se i Den kostelige Perle at mange af de første profeter i Det gamle Testamente også kendte Frelserens navn. Adam fik en åbenbaring om at han skulle døbes i (citater) „min enbårne Søns navn . . . som er Jesus Kristus” (Moses 6:52). Enok bad: „i din Enbårnes navn, ja, Jesus Kristus” (Moses 7:50). Når Noa forkyndte evangeliet, erklærede han: „Tro og omvend jer fra jeres synder og lad jer døbe i Jesu Kristi, Guds Søns navn” (Moses 8:24).

Skønt Forløserens liv, mission, lidelser og død er forudsagt i Det gamle Testamente — „i Mose lov og profeterne og salmerne” (Luk. 24:44), så nævnes han ikke ved navnet *Jesus Kristus*. Og hvorfor ikke?

Der kan findes en logisk forklaring på hvorfor navnet *Jesus Kristus* findes i Mormons Bog men ikke i Det gamle Testamente. *Jesus Kristus* er den fordanskede form for Frelserens

navn på græsk — sproget som Det nye Testamente er skrevet i. Men messingpladerne var tilsyneladende skrevet på egyptisk (se Mosiah 1:3-4, 1 Nephi 1:2-3, 3:19), de store plader og muligvis Nephis små plader var på hebraisk (se Mormon 9:33), og Mormons og Moronis forkortede optegnelser på „forbedret egyptisk” (Mormon 9:32).

Det er derfor ikke sandsynligt at Frelserens græske navn forekommer i de optegnelser hvorfra Joseph Smith oversatte Mormons Bog, da disse for det meste var skrevet på „forbedret egyptisk” med hebraisk som grundelement. Det er tænkeligt at navnet Jesus Kristus var det nærmeste profeten kunne komme det eller de ord som de fordums forfattere af Mormons Bog brugte. Han benyttede det navn som han og andre kristne kendte.

Selv om Frelserens græske navn måske ikke fandtes i de gamle hebraiske eller amerikanske patriarkers optegnelser brugte de hebraiske profeter en version af navnet, og denne version må være havnet på messingpladerne og derfra være kommet ind i nephiternes optegnelser. Både Jesus og Kristus har hebraiske ligheder. Den hebraiske form for *Jesus* — *Yehoshua*, *Yeshua* og *Yeshu* — anvendes ofte i Det gamle Testamente, selv om de ikke henviser til Frelseren. (Se f. eks. 2 Mos. 17:9, 1 Krøn. 24:11; Ezra. 2:40). Navnene *Josua* og *Jesua* er på dansk udledninger af de hebraiske navne *Yehoshua* og *Yeshua*. Jesus er på dansk lig med den græske udledning af *Yeshua* og *Yeshu*.

Den hebraiske betydning af navnet *Kristus* — *Messias* — findes også i

de hebraiske skrifter. *Masjiah* som betyder „salvede” og som er oversat til *Kristos* på græsk, anvendes ofte i Det gamle Testamente, når der henvises til den salvede ypperstepræst. (Se f. eks. 3 Mos. 4:3, 5, 16, hvor *Masjiah* er oversat til „salvede”). Det benyttes også som henvisning til Herrens eller Guds salvede konge, f. eks. Saul og David. (Se 1 Sam. 24:7; 26:9-11, 16, 23; 2 Samuel 19:21; 23:1). Vendingen blev specielt også brugt når der henvises til Guds salvede, der skulle komme som en opfyldelse af profetierne. Navnet *Messias* anvendes som det er i den engelske King James oversættelse, mens det på dansk er oversat til en salvet, en fyrste, en ypperstepræst i Daniels Bog, hvor der på engelsk henvises til „prinsen *Messias*” (se Dan. 9:25).

Eftersom Nephi, der jo studerede messingpladerne, formodentlig har lært navnet Jesus Kristus at kende gennem „profeternes ord” (2 Nephi 25:19), er det meget sandsynligt at dette navn på Frelseren — måske den hebraiske betydning af *Jesus* som *Messias* oversat til egyptisk — fandtes på messingpladerne. På disse plader stod en hel del af de samme oplysninger som findes i Det gamle Testamente: „De fem Mosebøger, som indeholdt en beretning om verdens skabelse og ligeledes om Adam og Eva, . . . og også jødernes optegnelser fra begyndelsen, indtil Zedekias, Judas konge, begyndte at regere” (1 Nephi 5:11-12).

Det fremgår ikke tydeligt hvorfor nogle særlige oplysninger som fandtes på messingpladerne — f. eks. anvendelsen af Frelserens navn i profetierne — ikke var med i de optegnel-

ser vi nu kender som Det gamle Testamente. Det er muligt at Herrens navn oprindeligt fandtes i profeternes optegnelser, men har været en af de „mange tydelige og ypperlige ting fra bogen” som „er . . . fjernet” (se 1 Nephi 13:28). Mormons Bog der indeholder det der stod på messingpladerne, „skal åbenbare de tydelige og dyrebare ting, der blev taget bort fra dem (jødernes optegnelser) og skal kundgøre for alle slægter, tungemål og folk, at Guds lam er den evige Faders Søn, og verdens Frelser, og at alle mennesker må komme til ham, da de ellers ikke kan blive frelst” — således som englen profeterede det for Nephi (1 Nephi 13:40).

Hvad enten navnet *Jesus Kristus* findes i Det gamle Testamente eller ej, så er det stadig den samme hellige skrift som er et vigtigt vidne om ham. Jesus sagde til dem der udspurgte ham, at de skulle „ransage skrifterne . . . og det er dem, som vidner om mig” (Joh. 5:39). Udtrykket *skrifterne* er, med få undtagelser, anvendt i Det nye Testamente når der henvises til Det gamle Testamente. (Se f. eks. Luk. 24:44-45). Disse skriftsteder fik en mening og blev opfyldt med Jesus. (Se Luk. 4:21). Han var Menneskesønnen som skulle komme med kraft og herlighed (sammenlign Daniels bog 7:13-14 med Mark. 13:26), Davids søn og herre (se Mark. 12:35-37), den store ypperstepræst (se Heb. 4:14).

Således står Bibelen — Det gamle Testamente såvel som Det nye Testamente — og Mormons Bog sammen i deres vidnesbyrd om Jesus Kristus, idet de supplerer, beriger, tydeliggør og bekræfter hinanden i deres vidnesbyrd om ham. □

Spørgsmål: Kan jeg få tilgivelse for overtrædelse af kyskhedsloven? Hvis dette er tilfældet, hvad skal jeg så gøre for at få tilgivelse?

Svar: Verl F. Scott.
Tidligere biskop, stavs- og missionspræsident, gruppeleder for højpræsterne i Canyon Rims 4. ward, Canyon Rim staven i Salt Lake.

Mens jeg en dejlig sommeraften sad på af en smuk bjerghyttes veranda, lagde jeg mærke til en lille nat-sværmer der blev ved med at kredse omkring lyset på verandaen. Den berørte den varme elektriske pære, ændrede kurs, hvorpå den atter nærmede sig den elektriske pære gang på gang — uden at kunne modstå. Til sidst blev den uhyggeligt sveden af de gentagne berøringer med det varme glas, og faldt forbrændt og hjælpeløst ned på gulvet.

Unge mennesker føler sig, ligesom nat-sværmerne, somme tider tiltrukket af det strålende glimmer ved seksuel tilløkkelse. Og selv om de ved bedre, leger de med de uhellige lidenskabers ild, indtil de er så hårdt såret at de til

---

*Man mister sjældent
sin kyskhed på en gang —
men for det meste
lidt efter lidt.*

---

sidst mister deres gudgivne dyd.

Hvis kyskheden er fuldstændig gået tabt ved ulovlig seksuel omgang, så er det en meget alvorlig synd. Ikke desto mindre *kan den tilgives!* Der er al mulig grund til at håbe på det og have mod til det, selv om det ikke er nogen nem vej, og det kræver fuldstændig omvendelse.

Ordet *kysk* er i Politikens nudanske ordbog defineret som „uberørt, uerfaren i kønslig henseende; ærbar: fører et kysk liv”.

Præsident Spencer W. Kimball har skrevet følgende: „De tidligere apostle og profeter nævner talrige synder . . . mange af disse synder var seksuelle synder — utroskab, mangel på naturlig kærlighed, begær, ægteskabsbrud, ukyskhed, uren tale, urenhed, umådeholden kærlighed og utugt. Disse synder omfatter alle seksuelle forbindelser udenfor ægteskabet — petting, sexperversitet, onani samt optagethed af sex i tanke og tale. Herunder kommer alle former for skjulte og hemmelige synder samt alle uheldige og urene tanker og gerninger . . .

. . . Verden anerkender måske sex før ægteskabet, men Herren og hans kirke fordømmer i ligefremme vendinger enhver form for seksuelle forbindelser udenfor ægteskabet” („Præsident Kimball taler uden omsvøb om

det at være moralsk ren,” Den danske Stjerne, april 1981, s. 182-83).

Man mister sjældent sin kyskhed på en gang — men for det meste lidt efter lidt, indtil en række synder fører til „ulovlig seksuel forbindelse”. Ikke desto mindre kan det tilgives!

For at blive tilgivet må man ændre opførsel og gå den totale omvendelsesvej, der skridt for skridt fører til guddommelig tilgivelse. Det vigtigste er at man ikke venter med det, men ser at *komme i gang*. William Nevins har sagt: „Den der venter på omvendelse, venter på noget uopnåeligt, så længe der ventes. Det er absurd at vente på noget man selv skal gøre” (Citeret i Richard L. Evans Quote Book, s. 200. Publishers Press, Salt Lake City, 1971).

Amulek i Mormons Bog, gav dette inspirerende råd: „Dette liv er tiden, da menneskene skulle berede sig til at møde Gud; ja, dette livs dag er den dag, da menneskene skal udføre deres arbejde.

. . . så beder jeg jer om ikke at opsætte jeres omvendelsesdag til enden; thi dersom vi ikke benytter vor tid i dette liv, da kommer der efter denne livets dag, som er os givet til at berede os til evigheden, en mørk nat, hvori intet arbejde kan udrettes.

. . . Thi dersom I har opsat jeres omvendelsesdag til døden, da er I blevet djævelens ånd undergivet, og han besegler jer som sine” (Alma 34:32-33, 35).

Man kan faktisk vente for længe med at omvende sig, således som mange af nephiterne i Mormons Bog gjorde det. Lamaniten Samuel sagde til dem: „Men se, jeres prøvelsesdage er forbi; I har forhalet jeres frelses

Maleri of Arnold Friberg

dag, indtil det for bestandig er for sent, og jeres undergang er sikker" (Helaman 13:38).

Skal vi se at komme i gang? Ja, naturligtvis, og det nu! Men med hvad? Hvad gør man for at få tilgivelse? Præsident Spencer W. Kimball har i sin storslåede bog *Tilgivelsens Mirakel*, skildret de trin der skal til og givet nogle råd som, hvis de følges, kan hjælpe overtræderen tilbage til fuldt medlemskab med Herren og hans kirke.

„Enhver tilgivelse er betinget. Plasteret må være lige så stort som såret. Fasten, bønnerne, ydmygheden må være lige så stor eller større end synden. Der må være et sønderknust hjerte og en angergiven ånd. Der må være ,sæk og aske'. Der må være tårer og ægte sindelagsskifte. Der må være overbevisning om synden, forskertelse af det onde, bekendelse af fejlen over for de rette, af Herren konstituerede myndigheder. Der må være genoprettelse og en bekræftet forandring af levned, mål og formål. Formålene må kontrolleres og omgangskredsen rettes eller forandres. Der må foretages en rensning af tøjet for at gøre det hvidt, og ny indvielse og beslutning om at efterleve alle Guds love må finde sted. Kort sagt, der må være overvindelse af selvet, af synden og af verden" (Tilgivelsens Mirakel, s. 310-11).

Om det er vanskeligt? — Ja, men fuldt ud opnåeligt, hvis man vil se ud over vanskelighederne og få øje på de evige velsignelser ved fuldstændig, oprigtig omvendelse. Som Herren siger: „Tvæt jer, rens jer, bort med de onde gerninger fra mine øjne! Hør op med det onde,

lær det gode . . .

Er eders synder som skarlagten, de skal blive hvide som sne; er de end røde som purpur, de skal dog blive som uld" (Es. 1:16-18). □

Spørgsmål: Hvordan reagerede USA's aviser da Joseph og Hyrum Smith blev myrdet?

Svar: Larry C. Porter.
Leder af Kirkens historiske studiecenter for religion ved Brigham Young universitetet.

Som vi ved blev der begået dobbeltmord i den brændende hede, torsdag eftermiddag den 27 juni 1844, i Carthage i Illinois. Profeten Joseph Smith og hans bror Hyrum Smith blev slået ihjel af en rasende, bevæbnet pøbelhob på 100 til 200 mænd. De fleste af angriberne tilhørte Warsaw (Illinois) milits og fik hjælp fra nogle som tilhørte Carthage Greys frivillige milits, og som havde fået til opgave at bevogte de indsatte i fængslet.

Aviserne i alle stater, og rundt omkring i De forenede Stater, fortalte de-

res læsere om attentatet. Selv en hurtig gennemgang af medierne viser en imponerende avisdækning. Telegrafene havde kun fungeret i en måned på dette tidspunkt — og da kun mellem byerne Washington og Baltimore, Maryland. Men vestens postvæsen skildrede nyhederne om mordene i en overraskende fart. Nyhederne nåede aviserne i St. Louis, Missouri, i løbet af to dage; i Cincinnati i Ohio på seks dage; i byen New York og Washington D. C., på elleve dage og i Boston, Massachusetts, på tolv dage. Landsbyen Palmyra i New York, i nærheden af Cumorahhøjen, hørte om forberedelserne til mordene i løbet af tretten dage. Aviserne i Windsor området, Vermont, hvor Joseph og Hyrum blev født, bragte en beretning om deres død femten dage efter hændelsen.

Det er klart at de byer der lå nærmest Nauvoo modtog meddelelsen hurtigere. En avis i Quincy, Illinois, som lå ca. 70 km syd for Nauvoo, fortalte nyheden til deres læsere den 28. juni, dagen efter mordene fandt sted. Folk i Warsaw i Illinois, som lå ved Mississippi floden kun ca. 30 km fra Nauvoo, modtog en detaljeret beretning om hændelsen to dage senere. Selv om enhver indbygger i Nauvoo kendte til mordene, fik de først noget nærmere at vide om hændelserne i deres by tre dage senere, den 30. juni, i en særlig udgave af *Nauvoo Neighbor*, „Søndag kl. 15”. Brigadechef, general M. R. Deming i Illinois statens militis havde dagen før udsendt en „Bekendtgørelse” på en helside, hvor han bad indbyggerne i Hancock County forblive i deres hjem og samarbejde for at „skabe ro og orden”. Denne „Bekendtgørelse” udkom samtidig

---

Aviserne . . . fordømte i det store og hele angriberne for det de gjorde og kaldte dem det de var — nemlig mordere.

---

med *Nauvoo Neighbor* og andre aviser i området. Den indeholdt imidlertid ingen detaljer om mordene, udover en meddelelse om ligenes hjemsendelse.

Der var naturligvis ingen telegraf-forbindelse med de hellige i Europa, så de fik de bedrøvelige nyheder med stor forsinkelse. Ældste Orson Hyde skrev til „brødrene og søstrene i England” fra New York City den 10. juli 1844, og det tog mellem 18 og 21 dage før budskabet havde krydset havet. Ældste Hydres brev blev sammen med andre særlige meddelelser trykt i *Supplement to the Millennial Star*, august 1844. Mange af de første beretninger om mordene indeholdt forkerte oplysninger, med hensyn til det der virkelig skete i fængslet. Den 29. juni bragte *Quincy Herald* en unøjagtig artikel om mordene, i henhold til nogle oplysninger han havde fra *Warsaw Signal*. *The Daily National Intelligencer* (Washington), samt andre aviser, tog derefter artiklen fra *Quincy Herald* som de bragte den 8. juli, indeholdende de samme fejl. *The Daily National Intelligencers* læsere slugte denne fordrejede artikel:

„Det viser sig at Joe(seph) og Hiram (Hyrum) Smith samt flere andre mormonledere sad i Carthage fængslet, fordi de havde forbrudt sig imod statens love. De frivillige fra Carthage

Greys stod vagt omkring fængslet. Ved ca. 18-tiden den 27. gjorde mormoner udenfor forsøg på at redde de fængslede fra vagtmandskabet. En ung mand (en mormon) på ca. 19 år begyndte kampen ved at skyde på dørvagten, og sårede ham alvorligt i skulderen. Samtidig med dette forsøg rettede mormonerne inde i fængslet, bl. a. brødrene Smith, deres pistoler mod fængslets vinduer og døre, og skød på vagten udenfor, hvorved de sårede fire gamle Hancockborgere — formodentlig dødeligt. Vi behøver nok ikke sige at dette blodtørstige angreb fra mormonernes side var et sikkert signal til hævnakt. Joe(seph) og hans bror Hiram samt Willard Richards, Joe(seph)s sekretær blev hurtigt skudt og vi tror de var de eneste. Carthage fængslet var fyldt med mormoner før slaget. Det viste sig at mormonerne

havde samlet sig omkring fængslet i et forsøg på at redde deres leder.”

Det er forståeligt at disse, og de mange andre unøjagtige beretninger, fandt vej til pressen midt i de forvirringer som omgav de virkelige forhold i Carthage. Nogle af fejlene blev rettet efterhånden som der fremkom mere pålidelige oplysninger. Men nogle af de fejlagtige beretninger fik lov til at blive stående uden at blive rettet i de pågældende avisers efterfølgende udgaver, og de blev således skyld i en fordrejning af kendsgerningerne.

De aviser som valgte at give udtryk for egne synspunkter, med hensyn til mordene, fremfor bare at kopiere „efterretninger fra vestlige korrespondenter” fordømte i det store og hele angriberne for det de gjorde og kaldte dem det de var — nemlig mordere. *Manufacturers and Farmers Journal*

fra Providence i Rhode Island, reagerede den 15. juli på en betegnende måde for den vidstrakte nationalfølelse: „Intet sprog er for stærkt til at fordømme det som enhver god borger må betragte som en massakre på disse mænd, og hvis de ikke omgående straffes effektivt vil det være en skamlet for vor nation.”

Selv om der var tydelige undtagelser — nemlig *Warsaw Signal* og *Quincy Whig*, så rettede de lokale aviser først og fremmest deres stærke anklage mod lovløsheden. Den 29. juni 1844 bragte *Lee County Democrat* (Fort Madison, Iowa) en bekymret journalistisk sammenfatning over de meningsløse drab, som det fremgår af pressen i dette område:

„Med hensyn til blodbadet i Carthage for nylig siger *C. S. Democrat* her til morgen:

„Ifølge alle de kendsgerninger vi nu har, må vi betragte disse drab som intet mindre end — mord med koldt blod — det er mord på forfatningstilliden i Illinois øverste magistrat — mord af en så grusom og uretfærdig karakter at det efterlader en skamlet på alle dens gerningsmænd — dens hjælpere, medskyldige og forsvarere.’ *The Republican* kalder gerningen ‚mord på sagesløse’.

The Reporter siger: ‚De mord som pøbelhoben har begået i Carthage kan ikke retfærdiggøres.’

The Reville siger: ‚Joe(seph) Smith er blevet lynchet (dræbt ved selvtægt), mens han var under guvernør Fords og lovens beskyttelse!’

The New Era siger: ‚Det var grusomt og kujonagtigt at myrde ubevæbnede fanger når de var under lovens værn og beskyttelse.’

Den nationale presse havde bestemt ingen rosende omtale af hverken kirken eller dens profet, men de tolererede heller ikke mord.

I virkeligheden fordømte St. Louis pressen enstemmigt denne blodige handling.

Vi tilslutter os også hele St. Louis pressens mening om dette og siger at det var *overlagt mord*, og at gerningsmændene bør findes og behandles i henhold til loven strengeste straf.”

Den nationale presse havde bestemt ingen rosende omtale af hverken kirken eller dens profet, men de tolererede heller ikke mord — hvad enten motivet var politisk eller religiøs intolerance.

Det var med fuldt forsæt at *Warsaw Signal* (Warsaw, Illinois) forsøgte en længere retfærdiggørelse af drabene. Bladets redaktør, Thomas Sharp, var personligt engageret i overfaldene. Han blev sammen med otte andre mænd bagefter tiltalt for mordene. Den 12. juni, femten dage før drabene, havde *Signal* en artikel hvor Thomas Sharp reagerede voldsomt imod at Nauvoos byråd havde tiltetgjort *Nauvoo Expositor*. Han havde råbt op om at de sidste dages hellige „uundgåeligt stod til krig og udryddelse” (det står der virkelig). For yderligere at bringe sine læsere i affekt erklærede han: „Vi har ingen tid til kommentarer; enhver må gøre sit. Lad os ruste os med krudt og kanoner!!!” Thomas Sharp var til stede i Carthage fængs

let for at hjælpe med til at fuldbyrde sin egen kendelse.

I en senere udgave af *Signal*, den 24. juli 1844, forsøgte Sharp at formilde offentligheden ved at fortælle hvorfor det var nødvendigt at dræbe brødrene Smith. Efter en længere redegørelse om mormonernes påståede „angreb og vold imod samfundets fred og sikkerhed“, og om forholdene omkring fængslingen af profeten Joseph Smith og Hyrum, bedyrede han:

„Men hvilken tilfredsstillelse ville det tjene de gamle borgere i Hancock at vide at Joseph sad i fængsel? De ved, og det må verden også vide af de før nævnte grunde, at de aldrig kunne domfældes for kriminalitet. Vi har måttet gennemgå en masse problemer for at håndhæve og bevare lovens overmagt, men hvis det skulle have fortsat, kunne denne sag have ført til fortvivlelse. Det var denne overbevis-

ning der førte til domfældelsen. Fortjente de at dø? Der kan ikke hersker nogen tvivl i noget intelligent menneskes sind, som er bekendt med deres historie.”

Thomas Sharp, og de otte andre mænd der var tiltalt, blev frikendt for mordet på Joseph Smith ved en retssag i Carthage, i Illinois. Kendelsen der lød på „ikke skyldig“ blev afsagt den 30. maj 1845.

I tidernes midte advarede Frelseren sine fordums apostle: „Den tid skal komme, da enhver, som slår jer ihjel, skal mene, at han derved dyrker Gud“ (Joh. 16:2). Hvad de forskellige menneskers motiver end må have været, har det bestemt været en stor bekræftelse for de triumferende skyldige at de handlede efter gældende lov i Carthage. Tiden vil dog altid retfærdiggøre profeterne og ikke deres bagvaskere. □

JEG BLEV BELÆRT

Jonice Hubbard

Mens jeg som missionær studerede i en frokostpause, gennemgik jeg den fjerde lektie. Jeg gennemgik i tavshed de spørgsmål vi stiller undersøgerne om Frelserens mission. Pludselig, i dette stille øjeblik, var det som om rollerne blev byttet om og jeg var ikke længere læreren, men den der blev belært.

Det var en overvældende oplevelse. Jeg har aldrig før følt Frelserens forsoning så realistisk. I dette øjeblik opleve-

de jeg hans smertelige offer og følte mig omsluttet af hans kærlighed. Jeg vil aldrig i dette liv fuldt ud fatte den forunderlige gave Frelseren tilbyder os, men den kraft jeg følte i det øjeblik har støttet mig. Og jeg fyldes med ærefrygt hver gang jeg deltager i nadveren — symbolerne på hans kærlighedsgave, livets gave. □

Jonice Hubbard, American Fork, Utah

SAMMEN- LIGNINGER

Anya Bateman

Vi må benytte vores egen målestok og ikke naboens, når vi skal vurdere vores personlige fremgang

„I går formiddag var jeg i vældig godt humør da jeg tog afsted som besøgs lærerinde, men da jeg kom hjem følte jeg mig meget lille,” betroede Marion sin veninde. Annas hus var så rent og pænt. Hendes børn var så høflige at det nærmest virkede urealistisk. Og Anna fortalte mig at hun havde tilrettelagt sine børns fødselsdagsselskaber for de næste tre år. „Jeg følte mig så utilstrækkelig da jeg kom hjem til morgenopvasken og de uregte senge, at jeg råbte ad mine børn og græd en hel time. Jeg vil bede om at få en anden til at besøge Anna som besøgs lærerinde. Jeg kan ikke klare det.”

„Har du lagt mærke til at Jakobsen igen har fået ny bil?” spurgte Jan sin hustru. „Det er deres anden nye bil på mindre end tre år. Jeg ved ikke hvordan de bærer sig ad, men han forstår sandelig at tjene penge. Han får mig til at føle mig som en fiasko. Vi har ikke udskiftet vores bil i otte år.”

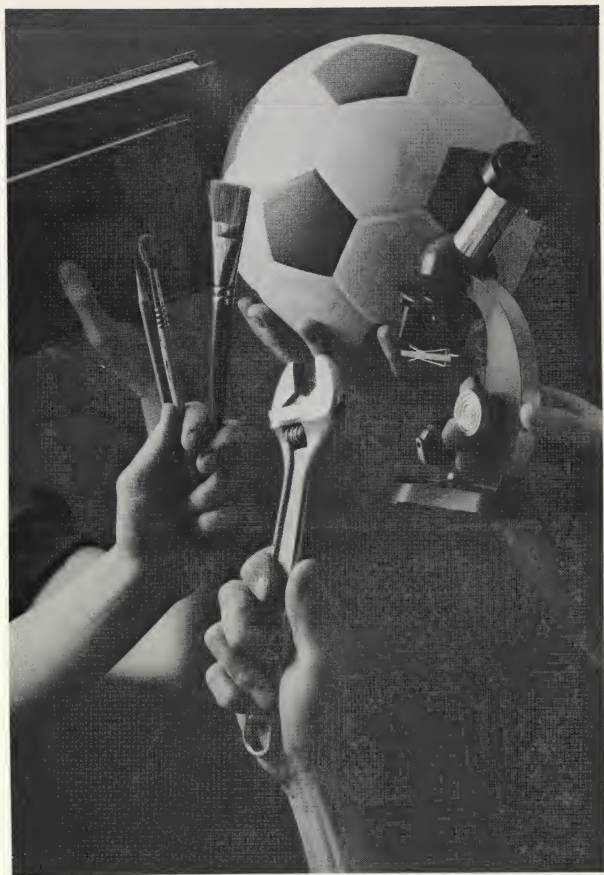
„Har du set søster Jensens pragtfulde mindebog?” spurgte Michell og suk-

kede. „Hun har et forbløffende kunstnerisk talent og det ses tydeligt i alt hvad hun rører ved. Da jeg så hendes bog lagde jeg min til side og lovede mig selv at jeg aldrig mere vil se på den.”

Sådanne nedslående utilstrækkelighedsfølelser, som oven i købet nærmer sig misundelse, er desværre helt almindeligt for mange af os, når vi sammenligner os selv med andre. Men det er svært *ikke* at sammenligne — og når vi gør det, synes vi alt for ofte at vi står tilbage. Vi reagerer med at sige til os selv: „Hvad er der galt med mig? Hvorfor kan jeg ikke være lige sådan?” Eller „han er altid heldig. Det er ikke retfærdigt”. Vi får måske også skyldfølelse over at vi ikke gør noget mere, fordi det ser ud som om de andre vi kender når så meget.

Somme tider er vi tilbøjelige til at nære denne indstilling: „Hvorfor forsøge? Jeg kan alligevel aldrig gøre det så godt, så hvorfor skulle jeg det?”

Så er der de venner og slægtninge som på den velkendte måde forsøger at

glatte ud, for at trøste os. „Ja men . . .” siger de. „Ja, men Anna har kun tre børn og du har fire, og dine er næsten lige gamle og kan ikke hjælpe hinanden,” sagde Marions veninde for at trøste hende. „Desuden,” tilføjede hun, „så har Anna sikkert vidst at du kom.”

„Ja, men du bruger også meget mere tid på at arbejde i kirken,” siger Jans hustru. „Du har simpelthen ikke tid til at koncentrere dig om at tjene penge.”

„Ja, men du er så god til at bage og sy, og du har så mange andre talenter,” forsikrer Michells veninde hende. Og somme tider prøver vi endog at trøste os selv. „Ja, men jeg har et meget større hus at passe og jeg bliver så nemt slået ud.”

Hvor er det trist at vi så sjældent hører udtryk som: „Ja, er det ikke vidunderligt at Anna er så dygtig til at klare sit hjem,” eller „ja, er han ikke også et økonomisk geni,” eller „jo, hun udfører et smukt stykke arbejde.”

Faren ved at glatte ud er at vi forsøger at finde fejl hos de andre, som en slags kompensation for alt det gode hos dem. „Ja,” tænker jeg, „den perfekte Pia når en masse. Hun er smuk, charmerende og talentfuld. Men hun kan ikke være en god mor. Der må være noget galt med hende.” Somme tider synes vi det er så spændende at finde noget forkert ved en „fuldkommen” at vi næsten ikke kan vente med at fortælle det til andre.

Mange af de ting vi almindeligvis siger til hinanden i vort forsøg på at trøste, har alligevel et lille gran sandhed i sig.

Situationerne er forskellige. Vore hjem, baggrunde og forskellige familie-situationer er ikke ens. Selv situationer som rent overfladisk ser ens ud, er for

---

Modstanderen gør sit bedste for at få folk til at koncentrere sig om hvad de ikke gør, fremfor hvad de kan.

---

det meste forskellige. Nina var stolt af sig selv fordi hun var dygtig til at købe ind, men hun blev forfærdet da hun hørte at hendes nabo, Anni, som havde lige så mange børn i samme alder som Ninas, fortalte hvor mange husholdningspenge hun brugte. Til Ninas forbløffelse brugte hun langt færre husholdningspenge om måneden. Hun tænkte automatisk, ligesom mange af os, at det måtte være hendes fejl. Hun begyndte omgående at prøve om hun kunne regne ud hvad hun gjorde forkert og hvorfor der var så stor forskel. Hun forsøgte at regne ud hvor hun kunne være mere økonomisk og skære ned på det der var luksus. Da Nina til sidst atter analyserede tingene lo hun ad sig selv, fordi hun kom i tanker om at hun havde glemmt noget. Det hele var ganske enkelt. Annis mand rejste i forbindelse med sit arbejde og han spiste aldrig hjemme til hverdag. Nina blev klar over at hun havde været unødvendig hård overfor sig selv, eftersom forskellen blot lå i deres forskellige situationer.

Vi bedømmer i reglen andre når de har præsteret deres bedste og os selv når vi har klaret os værst. Bent blev temmelig overrasket da han kiggede ind til Baggesen en dag på vej hjem og så at Tom *gik rundt i en gammel overall og var sort af smørelse*. Baggesens treårige skreg og deres unge søn havde TV-apparatet på højeste gear. Der var

rodet i huset og søster Baggesen *havde krøllenåle i håret*.

Uden at kritisere eller bedømme lærte Bent noget vigtigt om at sammenligne. „Jeg er vant til at se Tom i kirken,” tænkte han, „og fordi han altid ser uplettet og velklædt ud, må jeg på en eller anden måde have forestillet mig at han havde fuldkommen styr på sit liv uden de almindelige, menneskelige hverdagsproblemer. Det var noget af en trøst at se ham i hjemlige omgivelser. Jeg beundrer ham stadig meget — jeg beundrer ham sandelig ikke mindre. Men det er dejligt at vide at vi ligner hinanden mere end vi tror. Nu spekulerer jeg bare på hvordan de andre i kirken opfatter *mig*”

Det er lettere at se andres egenskaber og succeser end sine egne. „Jeg har begravet mine talenter så dybt ned i jorden at jeg er nødt til at grave helt ned til den anden side af jordkloden for at finde dem,” beklagede Anna sig til sin veninde Linda. Linda så forbløffet ud. „Skal du være morsom? Du er den naturlige leder. Du inspirerer andre til at gøre deres bedste. Du er så dygtig til at organisere, samtidig med at du får folk til at synes godt om sig selv og ikke føle sig skyldige. Hvis det ikke er et talent, så ved jeg ikke hvad det er!”

Det ser ud som om modstanderen gør sit bedste for at få folk til at koncentrere sig om det de *ikke gør* eller *ikke har*, frem for det de *kan* og *har*. Vi har hver især særlige talenter og velsignelser. Kunsten er at få øje på dem og erkende at vi har dem.

Jo, det vi almindeligvis peger på, når vi skal trøste hinanden, er ofte rigtigt nok, men der findes andre punkter som vi i reglen overser og som vi måske oven i købet skyder fra os i vore forsøg

på at „få det hele til at balancere”. Vi er i virkeligheden ikke kommet til verden for at konkurrere med hinanden. Det er morsomt at konkurrere når det drejer sig om spil og sport, hvor man enten kan tabe eller vinde. Men i livets spil står hvert eneste menneskelige væsen som en mulig vinder. Andres „sejre” betyder ikke automatisk at vi „taber”. Og hvis vi vurderer vores fremgang eller fundamentale værdi efter at vi skal stå lige eller være foran andre, vil vi meget nemt blive som den talentfulde unge forfatter der opgav sin kunst fordi „alting allerede er sagt bedre end jeg nogen sinde vil kunne sige det”. Store litterære værker, kunst og musik, ville ikke være fremstillet hvis andre havde haft en sådan holdning. Vor himmelske Fader er den bedste til at hjælpe os med at vurdere vores værdi og fremgang. Hvis vi søger at komme ham nærmere, ved at gå i templet, studere skrifterne og lytte til hans ord, gennem velsignelser og oprigtig bøn, vil vi på en guddommelig måde rette en retfærdig opmærksomhed imod os selv. Da Jannie opdagede at hun havde skyldfølelser og var skuffet over sine manglende evner til at imødekomme de forventninger hun havde sat til sig selv, og dem hun mente andre satte til hende, søgte hun vor himmelske Faders hjælp. „Da jeg lidt efter lidt kom ham nærmere” sagde hun, „blev jeg klar over hvor overfladiske mange af mine forventninger havde været, og at jeg simpelthen ikke behøvede at være fuldkommen til alt det og på alle de områder som andre kunne klare. Efterhånden som jeg kom Gud nærmere fik jeg klaret begreberne om hvad der forventedes af mig, og jeg blev opmærksom på mit egentlige værd og mine potentielle muligheder som

ET STED MIDT IMELLEEM

Betty Lou Mell

Tommy Tipana har hvert år, siden han var tre år for en kortere periode været på tur i den barske natur sammen med sin bedstefar, Utak, for at lære sit folks gamle levevis at kende.

Tommys far var imidlertid en af de moderne eskimoer, han boede i et solidt træhus og havde en snescooter. Han godtog ikke længere de gamle metoder, men tillod at Tommy lærte hvad han kunne af Utak.

Det år Tommy var ti år inviterede bedstefar Utak Tommy med på en tur gennem Anaktuvuk passet med hundeslæde. Så Tommy vinkede farvel til sine forældre en tidlig morgen og puttede sig derpå ned under bjørneskindstæppet på sin bedstefars slæde. Utak smældede med den lange pisk og sendte hundeforspandet afsted ud imod den snedækkede tundra, og rejsen tog sin begyndelse.

Ved dagens ende standsede Utak og Tommy hundeslæden og fodrede hundene med strimler af rensdyrkød. Bagefter bankede Utak på sneen med sin *ayoutak* (en lang pind han brugte til at sondere terrænet med), og lyttede derpå efter en dyb genlyd. „Det er et godt sted,” sagde Tommy og pegede.

Hans bedstefar smilede og nikkede. „Ja sneen er fast og dyb her, mit barn. Her kan vi lave en dejlig igloo (snehytte). Du lærer hurtigt.”

De skar i fællesskab nogle store

sneblokke ud og stablede dem. Derpå fyldte de mellemrummene ud med løst sne og sørgede for en indgang, så de kunne komme ind i hytten. Her byggede de et bål, så der blev varmt og hyggeligt til natten. Bagefter huggede de hul i isen og fiskede efter ørreder. Mens Tommy og Utak sad og spiste, smilede Utak i bålets skær, for han var så glad for sit barnebarn. „Det er godt at du lærer vort folks levevis,” sagde Utak opmuntrende. „Der vil snart kun være nogle få stykker tilbage som kan huske den, og den nye levevis er helt forkert.”

„Ja men, min far lever på den nye måde,” sagde Tommy forvirret. „Hvordan kan det så være forkert?”

„Dine forældre går hen i forretningen og køber deres mad og tøj. De har helt glemt hvordan man fisker og jager og garver skind og syr. De har ingen hundeslæde, men kører på snescooter. Alt hvad vi har brug for findes her uden for vores snehytte, Tommy, bare vi ved hvordan vi skal anvende det.”

Utak faldt i søvn og Tommy sad og krummede sig sammen i sit bjørneskind, mens han betragtede bålet. Udenfor kunne han høre sneen fyge, mens den dækkede hele landskabet med et hvidt tæppe. Han spekulerede på hvilken metode der var den bedste — den gamle eller den nye. Tommy kunne lide dem begge.

Tidligt næste morgen skyndte Tom-

my og Utak sig at spise og klæde sig på, for bålet var ved at brænde ud. Tommy viklede remme af rensdyrskind omkring sine støvler, for at gøre dem skridsikre. Så trak han hættten på sin skindfrakke tæt rundt om ansigtet og kravlede ud til en blændende hvid, ny dag. Hundene rystede sneen af deres pelse, gøede og sled i tøjret, da Tommy smed strimler af frossen hvalspæk hen til dem. Da de var færdige med at spise spændte Tommy dem for slæden og ventede på Utak. Men Utak kom ikke ud af snehytten. „Bedstefar!” kaldte Tommy og knælede i døråbningen. „Hundene er klar.”

„Tommy, kom her hen,” lød bedstefaderens svage svar.

Tommy kravlede ind i snehytten igen. Hans bedstefar sad og lænede sig op imod væggen, midt i alle deres ejendele. Han sad og masserede sit bryst med den ene hånd.

„Bedstefar,” hviskede Tommy, „er du syg?”

Utak vinkede ad Tommy for at han

skulle komme nærmere. „Du er nødt til at efterlade mig her, jeg er en gammel, syg mand, og således behandlede man sygdom i gamle dage.”

„Jamen, jeg kan ikke efterlade dig her!” græd Tommy. „Du er min bedstefar.”

„Adjornarmat (sådan er livet),” sagde bedstefaderen og rystede let på hovedet. „Nu skal du gøre som jeg siger! Efterlad mig her. Tag slæden og vend hjem til dine forældre . . . men glem ikke de gamle metoder.”

„Jeg vil ikke lade dig blive tilbage her, bedstefar” svarede Tommy. „Der er en masse ting jeg endnu ikke ved, og du er den eneste som kan lære mig dem.”

Tommy skyndte sig ud og fik fat i en stor kindbarde fra en hval hvilken de havde på slæden, og tog den med ind i snehytten. „Her, bedstefar, lad mig hjælpe dig.”

Tommy hjalp Utak over på hvalbar- den, som han brugte som en slæde til at trække sin bedstefar ud på. Utak krav-

lede forsigtigt op på slæden og Tommy pakkede ham ind i bjørneskindet. Derpå pakkede Tommy deres få ejendele og vendte hundene hjemad. Hans bedstefar sov.

Hundene vidste at det ikke var Utak der førte dem, så de knurrede og nægtede at trække slæden. Til sidst hævede Tommy den tunge pisk og kommanderede dem, på samme måde som hans bedstefar havde gjort det mange gange før. Pisken smældede skarpt i den frosne morgenluft, førerhunden knurrede en ekstra gang og begyndte så at trække. Nu havde de en ny hundefører, og han havde lært meget af sin gamle mester.

De sled sig tilbage gennem den frosne tundra kilometer efter kilometer, uden bedstefaderen til at lede dem. Ikke desto mindre kunne drengen huske alt hvad han havde lært, og førte slæden i en lige linie. De nåede hjem sent om aftenen.

Næste morgen vågnede Utak i en hospitalsseng med hvide lagner. Der

var gardiner for vinduerne. En sygeplejerske lænede sig hen over ham. „Deres barnebarn reddede Deres liv, hr. Tipana,” sagde hun smilende. „Vil De gerne se ham?”

Utak nikkede og Tommy gik ind på hospitalsstuen fulgt af sine forældre. Han bøjede sig ned og trykkede sig forsigtigt ind til sin bedstefar. „Tak bedstefar,” hviskede han.

„Du har reddet mit liv og alligevel siger du tak til mig?” sagde Utak forvirret.

„For de gamle metoder,” sagde Tommy og smilede. „Hvis jeg ikke havde kendt dem, kunne jeg ikke have bragt dig til de nye metoder som kunne redde dit liv.”

Tommys far rynkede brynene. „Utak! Du må opgive alt det gammeldags — det nye er bedre og mere sikkert.”

Tommy smilede bare for sig selv, mens hans far og bedstefar skændtes om gamle og nye metoder. Han spekulerede på hvorfor de ikke som han kunne forstå at begge metoder var gode. Tommy vidste at han ville leve efter en metode et sted midt imellem, for han havde lært at holde af dem begge. □

NOAS ARK

Noa levede på et tidspunkt da menneskene på jorden var meget onde. De havde ustandselig ondt i sinde, de tænkte på vold, og gjorde mange forfærdelige ting.

Noa var en retfærdig ung mand, til trods for meget ondskab omkring ham. Han havde fået overdraget præstedømmet af sin bedstefar Metusalem, og Herren havde kaldet ham til at undervise i evangeliet. Herren sagde til ham: „Min ånd skal ikke for evigt trættes med mennesket. Hvis menneskene ikke vil omvende sig, vil jeg sende en vandflod over dem.” Noa vidste at folk ikke brød sig om at få at vide at de var uretfærdige, men han adlød Herren og bad folk omvende sig. Folk lo ad Noa og håned ham. De ville ikke omvende sig, og de troede ikke på at de ville blive tilintetgjort af en oversvømmelse.

Noa ønskede ikke at folket skulle gå til grunde. Mange af dem var venner og slægtninge, som han elskede, så han fortsatte med at prædike for dem: „Lyt og giv agt på mine ord. Tro, og omvend jer fra jeres synder og lad jer døbe i Jesu Kristi, Guds Søns navn, som vore fædre gjorde, og I skal få den Helligånd, så I kan få alle ting åbenbaret; og hvis I

ikke gør dette, vil vandfloden komme over jer.”

Noa blev ved med at advare folk i 100 år, men de lo bare ad Noa, og nægtede at tro. Folk blev mere og mere onde. På den tid boede der kæmper på jorden, og de forsøgte at dræbe Noa, men Herrens magt var med Noa, så der kunne ikke ske ham noget.

Til sidst kom det tidspunkt da der kun var 8 retfærdige mennesker tilbage på jorden — Noa, hans hustru, hans sønner (Sem, Kam og Jafet) og deres hustruer.

Så sagde Gud til Noa: „Jeg har besluttet at gøre ende på alt kød på jorden.”

Herren havde givet folk mange år til at omvende sig i. Han havde advaret dem gennem sin trofaste profet, Noa. Men nu var omvendelsens tid forbi.

Herren befalede Noa: „Du skal gøre dig en ark af gofertræ og indrette den med rum ved rum. Den skal være 300 alen lang, 50 alen bred og 30 alen høj.” Gud sagde til Noa at arken skulle bygges i 3 etager, og at han skulle smøre den med beg, både indvendig og udvendig så den kunne blive vandtæt.

Selv om det var et kæmpearbejde at

bygge en sådan stor ark, var Noa ikke i tvivl om at han kunne gøre det. Noa og hans sønner begyndte at bygge arken efter Guds anvisninger. Det tog lang tid at bygge den, og Noas venner og naboer lo ad ham, fordi han byggede en så stor båd på landjorden. Men Noa tog sig ikke af de onde menneskers drillerier og spot. Han stolede fuldt ud på Herren, og interesserede sig kun for at udføre Herrens vilje.

Endelig var arken færdig. Den var omkring 172 meter lang, 29 meter bred og 17 meter høj. Herren var godt tilfreds med Noa. Han bad Noa bringe 7 par af alle de dyr og fugle, der var rene, ifølge den tids lov. Han skulle også tage to (et par) af hver af de dyr som blev betragtet som urene — en han og en hun.

Gud sagde til Noa at det ville begynde at regne om 7 dage. Noa tøvede ikke, han bragte dyrene, fuglene og insekterne ind i arken. Noa fulgte også Herrens befalinger om at sørge for at der var mad og vand nok til hans familie og alle dyrene.

Det skete nøjagtigt som Gud havde sagt — i løbet af 7 dage begyndte det at regne. Noa og hans familie gik ind i arken, og Herren lukkede efter dem, så de kunne være i sikkerhed for vandfloden.

Det øsregnede i 40 dage, og landet blev helt dækket med vand, så arken hævede sig fra jorden. Det varede ikke længe før vandet stod så højt at det dækkede selv de høje bjerge. Alt kød, som rørte sig på jorden, omkom. Både fugle, kvæg, vildtlevende dyr og alt kryb på jorden og alle mennesker.

Da regnen efter 40 dage hørte op, blev vandet stående på jorden i 150 dage. Til sidst lod Herren en storm blæse hen over jorden, og vandstanden be-

gyndte at falde. Da vandet var sunket hvilede arken på Ararats bjerge. På det tidspunkt havde Noa og hans familie opholdt sig i arken i over et halvt år. Men der gik endnu to måneder før man kunne se bjergtoppene. 40 dage senere åbnede Noa vinduet og sendte en due ud. Men duen kunne ikke finde noget sted at bygge rede, fordi jorden stadig var dækket af vand. Så duen kom tilbage til arken. Noa ventede nu 7 dage, så sendte han duen ud igen. Endnu en gang kom den tilbage, men denne gang kom den tilbage med et friskt olieblad i næbbet. Så vidste Noa at vandet var svundet bort fra jorden. Syv dage efter sendte han atter duen ud, men denne gang kom den ikke tilbage. Den havde fundet sig et sted at bo på den nyrensende jord.

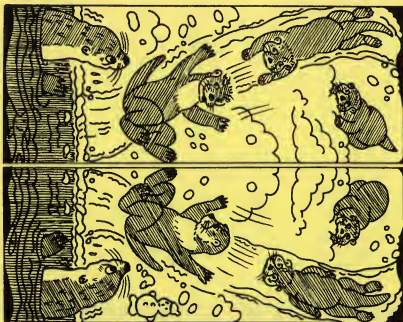
Noa og hans familie tilbragte næsten et helt år i arken før Noa åbnede og så ud over jorden. De ventede næsten yderligere to måneder, før Herren sagde til Noa at landet var tørt nok til at han kunne tage sin familie og dyrene med ud af arken.

I taknemmelighed byggede Noa et alter til Herren. Han vidste at han virkelig var blevet velsignet. For at vise sin taknemmelighed ofrede Noa et af hver af de rene dyr og fugle til Herren. På denne hellige måde takkede Noa Herren fordi han havde frelst ham og hans familie, og fordi han havde bevaret livet på jorden. Noa bad Herren aldrig mere ødelægge jorden med en vandflod. Noas bøn blev besvaret. Herren indgik en pagt med Noa om at han aldrig igen ville ødelægge hele jorden med en vandflod. Fra da af ville regnbuen være et symbol på denne pagt.

(Denne historie findes i Moses 8 og i 1. Mosebog 6-9) □

LABYRINT

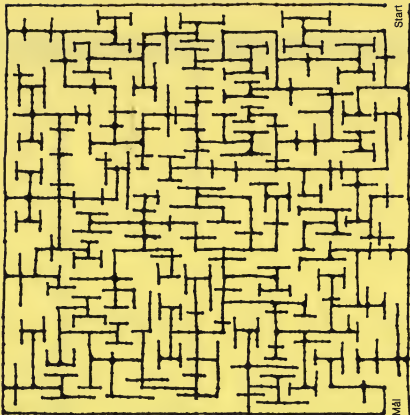
Richard Latta

Billedet til højre er et spejl billede af billedet til venstre, men billederne er ikke helt ens. Kan du finde mindst fem fejl?

SPEJLBILLEDE

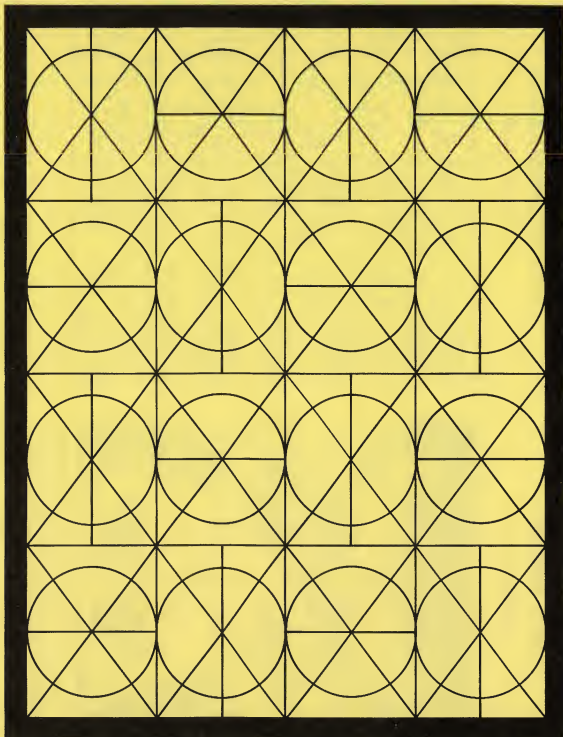
Roberta L. Fairall

KUN FOR SJOV

Drillevorne trekanteer

Sophie Wessel

Hvor mange trekanteer kan du finde i dette geometriske mønster?

Guds datter. Mine frustrationer blev i stedet til fred og harmoni.”

Den eneste konkurrence vi er nødt til at engagere os i, er konkurrencen med os selv. Selv om vi ikke kender alle grundene til at vi har forskellige grader af talenter og egenskaber, så er det vigtigt at forstå at vi er *individuelle*, og bevæger os ad vores egne individuelle baner. Når vi holder op med at konkurrere med andre går vi virkelig mere fremad. Så er vi ikke så mismodige og vi vil kunne udrette mere. Vi kan gøre tingene bedre end vi gjorde dem i går, sidste uge, sidste måned eller sidste år.

Merete lærte at dette var vigtigt. „Under min opvækst så jeg altid hvor dygtig min storesøster var til at spille klaver, synge, danse, male, skrive og tegne. Jeg prøvede hele tiden at komme i tanke om noget hun ikke kunne gøre og som jeg kunne gøre bedre. Men hun gjorde så meget forskelligt at jeg aldrig kom i tanke om noget. Derfor forsøgte jeg ikke engang at gøre noget.

Da jeg var blevet gift og havde fået to børn begyndte jeg at analysere mine følelser og min skuffelse over mine manglende talenter. Jeg havde altid ønsket at spille klaver, men jeg havde ikke lyst til at gå til spil, fordi min søster spillede så godt. Men den dag slog det mig — hvad betød det at Joan var så dygtig til at spille klaver? Hvilken forskel kunne det gøre for mig? Hvis jeg havde lyst til at spille, så kunne jeg jo bare gå i gang med at spille fordi jeg havde lyst til at lære det. Så det gjorde jeg. I begyndelsen syntes jeg det var kedeligt at jeg skulle spille så lette melodier, når Joan var i gang med store, klassiske værker. Men det overvandt jeg snart på grund af min glæde for musikken. Måske spiller jeg ikke så godt som min søster, og

---

Når vi har tillid til andre og glæder os over deres fremgang, vil vi opdage at det bliver lettere for os selv at få fremgang.

---

jeg kommer måske heller aldrig til det, men det betyder mindre for hver dag, jeg finder større tilfredsstillelse ved min musik. Jeg er så glad fordi jeg omsider holdt op med at lade andres bedrifter forhindre min fremgang.”

Budskabet i lignelsen om talenterne er tydelig. Det er ikke så vigtigt hvad vi har fået, som hvad vi bruger det til. Den tjener som fik fem og den som fik to talenter fik begge ros, fordi de havde bygget på det de havde. Den tjener som blev irettesat var ham der havde begravet den talent han fik. (Se Matt. 25:14-30).

Vi kan berige vort liv efterhånden som vi lærer at værdsætte de succeser og gode egenskaber som andre opnår i deres liv. Det er nemt at tænke på dem der levede i fortiden — de store kunstnere, forfattere, videnskabsmænd, musikere, filosoffer og gavmilde mennesker — som nogen der dygtigt har bidraget til vort liv. Men vi omgås daglig „almindelige mennesker” hvis talenter og færdigheder er os en hjælp, hvis guddommelige evner inspirerer os. Efterhånden som vi lærer kun at konkurrere med os selv, kan vi nå højere, og på en mere kristuslignende måde værdsætte andre for deres bedrifter og egenskaber. Vi kan slippe af med negative følelser når vi lever vort eget liv, og følger vores egen rute. Vi kan lære at glæde os over dygtighed,

uanset hvem der udviser den. Vi kan føle glæde over alle menneskers fremgang — også vores egen.

Da Christine var med til en kunstopvisning, blev hun misundelig på grund af noget en af hendes veninder havde fremstillet. Christine tænkte: „Hvorfor får jeg nu disse følelser? Det er et held for mig at Linette har et sådant talent at hun kan glæde andre, og jeg burde være taknemmelig og føle mig inspireret over at hun har gjort sig disse anstrengelser for at udtrykke sit talent.”

Når vi arbejder sammen, opløfter og opmuntrer hinanden, vil vi lette vejen for andres fremgang og skabe mere glæde. Selv om vi bevæger os ad forskellige baner vil vi stadig kunne opmuntre andre på deres vej. Folk kan fornemme når vi er på deres side, når vi udtrykker ægte kærlighed og ønsker dem succes. Og når vi gør det, hindrer vi på ingen måde vores egen fremgang. I virkeligheden skaber vi en klarere udsigt over vejen. Præsident Spencer W. Kimball har mindet os om at en af de bedste måder hvorpå vi kan „finde” os selv, er at miste os selv:

„Når vi er optaget af at tjene vore medmennesker,” sagde han, „hjælper vi både dem og os selv, ved at betragte vore problemer fra en ny synsvinkel. Når vi interesserer os mere for andre, er der mindre tid til at bekymre os for os selv. Midt i det mirakel, det er at tjene, er der Jesu løfte om at ved at miste os selv, skal vi finde os selv. (Se Matt. 10:39).

Ikke alene ‚finder vi os selv’ med hensyn til at erkende vejledningen i livet, men jo mere vi tjener vore medmennesker på passende måde, des mere udvikles vores sjæl. Vi bliver værdifulde mennesker når vi tjener andre — i vir-

keligheden er det lettere at finde os selv, fordi der bliver så meget mere at finde!” (Den danske Stjerne, dec. 1976, s. 1).

Da Jes blev spurgt om han var født med sit fremragende talent for at undervise, smilede han og sagde: „Det tror jeg næppe, jeg troede aldrig jeg havde overvundet min nervøsitet første gang, og jeg havde forfærdeligt svært ved at udtrykke mig. Det var først da jeg holdt op med at tænke på mig selv og begyndte at tænke over og bede for hvordan jeg kunne hjælpe min klasse — hvordan jeg kunne opmuntre og motivere dem til at nå deres højeste mål — at jeg blev en bedre lærer.” Efterhånden som Jes *mistede* sig selv, *fandt* han sig selv.

Og hvor var det opløftende fornylig at høre to hjælpeforeningssøstre tale sammen efter at den ene havde givet sin første lektie — en virkelig inspirerende lektie. „Og du sagde at du ikke kunne klare det! Jeg har aldrig være med til en mere inspirerende lektie.”

„Jeg kunne da ikke undgå at klare det når jeg så på dit strålende, opmuntrede ansigt,” sagde den første. „Tak min ven. Du er som svaret på en bøn.”

Kan vi mon yde nogen større tjenestegerning end at opmuntre andre? Og når vi har tillid til andre og glæder os over deres fremgang, vil vi opdage at det bliver lettere for os selv at få fremgang. Gør vi det vil vi efterligne Frelseren, som forsøgte at hjælpe andre til at finde glæde og succes i livet. Og samtidig med at han hjalp andre og os, gik han også frem imod sit højeste mål. (L&P 93:12-14). □

Anya Bateman, som er mor til fire, underviser i søndagsskolen i sit ward i Salt Lake City.

PÅ UDKIG EFTER EN FAR

Abraham Kimball

Abraham Kimball, der var søn af én af denne uddelings første apostle, Heber C. Kimball, blev ikke opdraget hos sin far, men hos slægtninge der var uvenligt stemt overfor kirken. I 1862 rejste han til Salt Lake City, hvor hans far virkede som rådgiver til præsident Brigham Young, og her lærte han at elske sin familie og deres tro. Følgende beretning er taget fra Abrahams egen beretning som opbevares i kirkens arkiver.

Da vi, den mand jeg rejste sammen med til Californien, James Spicer, og jeg, kom til Fort Hall Road fik vi at vide at indianerne havde angrebet flere vogntog. James Spicer besluttede sig til at ændre sine planer og rejse gennem Utah. „Jeg vil dø en tapper død,” sagde jeg til ham, fordi jeg helt naturligt antog at mormonerne ville dræbe mig eller gøre noget endnu værre.

Indtil dette øjeblik var de jeg rejste sammen med uvidende om, hvem mine forældre var. Jeg mente det var bedre at fortælle Spicer det.

„Jeg har en far i Utah.”

„Hvem er det?”

„Det ved jeg ikke rigtigt,” svarede jeg. Og det var rigtigt. Jeg vidste det ik-

ke men jeg vidste at der ville blive problemer.

„De vil formodentlig forsøge at sætte mig i fængsel,” sagde jeg.

„Jamen, vi kan ikke tage ad Fort Hall vejen,” svarede ham. „Det er alt for farligt. Vi er nødt til at tage igennem Utah.”

Spicer smilede. „Du skal nok klare det.” Han kravlede op i sin vogn igen og skyndede på hestene, som han styrede nordpå mod Utahsporet.

Det var et mareridt. Vi var nået alt for langt til at jeg kunne vende om alene. Det jeg havde frygtet mest i hele mit liv var ved at blive virkelighed. Jeg var vokset op med en bitter fordømmelse og et enormt had til mormonerne. Deres navn var for mig ensbetydende med et grimt og farligt uhyre. Jeg havde ofte i mine drømme forestillet mig at jeg blev fanget af dem, og når jeg lå vågen, kunne jeg se for mig hvordan jeg kom til at leve et liv i fangenskab blandt dem — siddende i et bur som et vildt dyr.

Jeg havde aldrig set en mormon, og jeg kunne ikke huske min far. Det eneste jeg vidste om dem havde jeg hørt af min bedstefar og hans familie. Min far var rejst til Utah da jeg kun var 1 år, og han efterlod to hustruer (min mor, Clarissa, og hendes søster, Emily) samt

Heber C. Kimball

min bror Isaac og mig hos min bedstefar, Alpheus Cutler. Der var kun tre kvinder med den første gruppe der rejste afsted. De fleste hustruer var ladet tilbage til betroede slægtninges eller venners omsorg, og kom først til Utah i løbet af de næste par år.

Min mor døde ca. to år senere og få måneder efter døde også min moster Emily. Min bedstefar flyttede til Manti i Iowa, hvor han etablerede sin egen kirke. Han indsatte sig selv som leder og kaldte sin kirke „Den Sande Sidste Dages Hellige Kirke”.

Han afskaffede flerkoneri og tiende-

loven. Han lærte sine tilhængere at Joseph Smith var en sand Guds profet, men at Brigham Young ikke var hans efterfølger. Han erklærede at han selv var den sande leder og havde myndighed til at videreføre sidste dages værk.

Min bror Isaac og jeg blev dårligt behandlet af min bedstefars familie. De var hele tiden efter os og kaldte os ved øgenavne, fordi vi var født i en familie med flerkoneri. Og gjorde vi den mindste smule modstand, truede de med at sende os til Utah og sagde at mormonerne snart ville skaffe sig af med os.

Vi var blevet oplært med at mormonerne ville fange os og tage os med, hvis vi opholdt os for længe i skoven. Når vi samlede bær blev vi mere end en gang voldsomt forskrækkede når det raslede i buskene. Så smed vi kurvene og løb som forskrækkede antiloper, og vi så os ikke tilbage før vi var nået hjem. I foråret 1862 blev jeg sendt til Hamburg i Iowa, og var hos min onkel Edwin Cutler i en uge. Mens jeg var der spurgte han om jeg kunne tænke mig at tage til Californien sammen med ham. Jeg sagde at det ville jeg mægtig gerne.

Turen gik godt indtil vi havde passeret byen Julesburg i Colorado, ved Plattefloden. En morgen havde jeg sovet lidt længere end sædvanlig og kom ikke op før solopgang. Min onkel ruskede mig vågen og sagde at han ikke havde taget mig med for at han skulle opvarte mig, men for at jeg skulle opvarte ham. Han sagde at han var glad for at have mig med som sin tjener. Et par dage senere spurgte min tante mig om jeg vidste hvor min onkel tog mig med hen.

„Californien,” svarede jeg. „Hvor ellers?”

„Han tager dig med til din far i Utah,”

sagde hun. Jeg besluttede mig til at forlade min onkel så snart som muligt. Da vi nåede Laramie i Wyoming gik jeg over i James Spicers vogn. Han havde rejst sammen med vort selskab et kort stykke tid.

„Jeg kan forstå at du ikke har lyst til at komme til Utah,” sagde han.

Jeg sagde at det var rigtigt. Han sagde at han ville tage ad Fort Hall vejen, som gik rundt om Utah, og at han havde bemærket at min onkel havde misbrugt mig på turen. Han sagde at jeg godt kunne rejse sammen med ham hvis jeg havde lyst.

To dage senere kom min onkel hen til mig og sagde: „Abe (Abraham), få kvæget samlet sammen. Der er et selskab som rejser her i eftermiddag og vi kan følges med dem.” Jeg sagde at jeg ikke ville følges med ham længere og at jeg tog til Californien med Spicer.

Da min onkel blev klar over at han ikke kunne gøre noget for at forhindre mig i at tage med Spicer, sagde han at han nok skulle fortælle hver eneste mormon han mødte at en af Heber C. Kimballs fortabte sønner befandt sig på vejen bag dem. Jeg havde hørt at Heber C. Kimball var mormonleder og det gjorde mig endnu mere angst for at komme til Utah.

Men nu var jeg på vej til Utah. Der var ingen vej tilbage. Jeg ville møde min dom.

Da vi nåede Green River færgen (Wyoming), opstod der flere problemer. Vi mødte en mormon, Lewis Robinson, og da han hørte min historie, spurgte han om jeg havde planer om at mødes med min far når jeg kom til Salt Lake City.

„Ikke hvis jeg kan undgå det,” sagde jeg til ham.

„Din far er en god mand,” sagde

ham. „Han vil blive meget glad for at se dig. Jeg rider til Salt Lake City i morgen og når jeg ankommer vil jeg fortælle din far at du er på vej.”

Vi mødte ikke flere mormoner før vi nåede Silver Creek i nærheden af Parley's Park i Utah. Da vi ankom dertil opdagede jeg at William H. Kimball boede i Parley's Park. Jeg havde fået at vide at det var min halvbror.

Jeg nærmede mig en desperat situation. Jeg besluttede mig til at se tapper ud og forberede mig på det værste. Jeg besluttede mig til at besøge min halvbror da jeg mente at jeg lige så godt kunne tage problemerne i stiv arm. Jeg udstyrede mig med en revolver og noget skråtobak og sagde farvel, i den tro at det måtte være det sidste nogen hørte fra mig.

William genkendte mig fra den beskrivelse min onkel havde givet ham.

„Hej Abe (Abraham),” sagde han. „Hvor kommer du fra?”

Han så ud til at være meget glad for at se mig og bad mig indenfor i sit hus. Jeg havde en mistanke om at det måtte være en fælde. Jeg knugede min revolver i hånden hele tiden, så jeg var parat til at forsvare mig. Hjemme hos William præsenterede han mig for sin familie og endnu to af mine brødre, Charles og Solomon. Jeg blev inviteret til middag. Det var det første civiliserede måltid jeg havde fået i flere måneder. Min familie i Parley's Park gjorde et godt indtryk på mig. Det eneste som kunne nærme sig tortur indtraf da de forsøgte at udsperge mig i en uendelighed.

Det tog os yderligere to dage at nå Salt Lake City. Vi slog lejr ved Emigration Square den aften, og til trods for det gode indtryk min familie havde gjort på mig var jeg stadig rædselsslagen for

---

Hvis nogen havde bedt mig kravle op i galgen havde jeg været mere villig til det end jeg dengang var til at møde min far.

---

mormonerne. Jeg forventede at falde i hænderne på dem om morgenen. Al min tidligere angst for at blive fanget og mishandlet, vendte tilbage. Det blev en lang nat.

Ved middagstid spurgte Spicer mig hvad jeg havde i sinde at gøre. „Jeg tror ikke du på nogen måde vil få det hos din far som du har fået at vide,” sagde han. „Det er vigtigt at have en familie.” Spicer tøvede. Vi var blevet gode venner. „Jeg vil opholde mig i Fort Floyd i vinter, og hvis du kommer til mig dér eller finder mig i Californien, kan du altid besøge mit hjem som dit.”

Vi sagde farvel til hinanden og vi fældede begge to nogle tårer. Jeg blev stående på torvet så længe jeg turde, helt alene, og så Spicer forsvinde ad vejen.

Hvis nogen havde bedt mig gå op til galgen havde jeg været mere villig til det end jeg dengang var til at møde min far. Jeg turde ikke tale til et eneste menneske, så jeg gik ude midt på vejen i stedet for på fortorvet. Jeg troede stadig det var en fælde og at mormonerne ville tage mig til fange. Jeg krydsede City Creek, standsede op og gik ind i et hus for at spørge om vej. Jeg mente nok at min far boede i området så jeg spurgte i stedet for efter min halvbror, Charles Kimball. Den dame som lukkede op var Charles hustru. Hun sagde at hendes mand var henne på sin fars gård, som ikke lå langt derfra. Da jeg gik over går-

den stod folk i døre og vinduer og stirrede på mig. Jeg har nok set noget mærkelig ud i deres øjne. Selv om det tøj jeg havde på var mit bedste, var det gammelt og slidt — jeg havde en brun skjorte på, et par grove bomuldsbenklæder der var ca. 25 cm for korte, et par sko men ingen strømper, samt en gammel bredskygget hat.

Min bror var ved at spænde nogle heste for en vogn. Han blev overrasket over at se mig.

„Abe (Abraham), jeg skulle netop ud at lede efter dig. Nu vil jeg spænde hestene fra og tage dig med hen til vores far.”

I det øjeblik ønskede jeg at jorden ville åbne sig og opluge mig. Da vi nærmede os huset så jeg en mand som jeg mente måtte være min far. Jeg var meget bange for ham.

„Her er din søn,” sagde Charles:

Min far der var 1 m og 85 høj så gennemtrængende på mig, som om han ville gennembore mine tanker. Han talte til mig med en venlig, faderlig stemme. Han forsøgte at omfavne mig, men det ville jeg ikke lade ham gøre. Han sagde at han var glad for at se mig og spurgte om jeg vidste at han var min far.

Jeg sagde at jeg vidste det og at jeg var ligeglad, og håbede på at han ville lade mig gå så hurtigt som muligt. Han sagde at jeg havde min frihed til at gå hvis jeg havde lyst og inviterede mig derpå indenfor. Han så et øjeblik på mig uden at sige noget.

Han brød tavsheden og spurgte: „Har du andet tøj?”

Den vinter boede jeg hos min far og familien, og jeg gik oven i købet i skole. På grund af den kærlighed de viste for mig begyndte de fordomme og det had, jeg havde opbygget til mormonerne, li-

geså stille at forsvinde. Senere den vinter spurgte min far mig om jeg kunne tænke mig at blive døbt. Jeg svarede at det vidste jeg ikke. Han sagde at jeg kunne gøre som jeg havde lyst, men hvis jeg troede på evangeliet, så han gerne at jeg blev døbt.

Han fortalte mig at før han havde forladt min mor og moster Emily havde han givet min bror Isaac og mig en velsignelse. Med sine hænder på mit hovede havde han profeteret at jeg ville komme til bjergdalen og bagefter vende tilbage sammen med min bror. Han sagde at han gerne ville have at jeg om foråret tog tilbage og hentede min bror Isaac.

Der blev ikke talt mere om dåb før flere måneder senere, hvor jeg atter blev spurgt om jeg havde tænkt over det. Jeg havde fornemmet evangeliet og medlemmernes helbredende varme. Jeg vidste at den var sand. Så jeg sagde til min far at jeg gerne ville døbes.

Vi tog op til City Creek. Der var is på vandet og det var meget koldt, men det lagde jeg ikke særlig mærke til. Efter dåben fik jeg håndspålæggelse af min far og blev indsat i den mission, at skulle bringe min bror med hjem.

Da jeg kom til mit gamle hjem i maj 1863, blev mine bedsteforældre, min bror og mine venner glade for at se mig. Et par dage efter min ankomst tog min bedstemor og det meste af min familie en dag afsted for at besøge nogle venner. Bedstefar var syg og kunne ikke komme med. Han bad mig blive hjemme hos sig mens de var væk.

Da vi var alene begyndte han at udspørge mig om min tur til Utah. Han spurgte om jeg havde set min far. Jeg sagde at det havde jeg. Han sagde, han var glad for at jeg havde mødt min far.

Han spurgte om jeg var blevet døbt og jeg sagde at det var jeg. Til min overraskelse sagde han at han også var glad for det. „Jeg har skadet dig ved at lære dig at fordømme mormonerne og din far.“ Han sad med lukkede øjne mens han talte. „Og jeg synes nu at det er min pligt at fjerne de fordomme.“

Jeg vidste godt at Heber C. Kimball var din far og at han var en god mand, men jeg ønskede ikke at du skulle vide det. Jeg ønskede at du og Isaac skulle forsørge mig mens jeg levede. Det er svært at blive gammel og syg. Nu har du besøgt din far. Og sådan skal det være. Jeg var forkert på den.

Jeg ved at Joseph Smith var en sand Guds profet og jeg ved at Brigham Young var hans retmæssige efterfølger. Det har jeg altid vidst. Mit problem var at jeg gerne ville lede og ikke kunne lade mig lede. Mit løb er kørt og min dom beseglet. Jeg ved hvad der venter mig.”

Min bedstefar lukkede øjnene igen og rømmede sig.

„Nu synes jeg du skal tage tilbage til din far og tage Isaac med dig. Jeg ved at det vil være det rigtigste. Jeg håber du vil forblive trofast imod evangeliet, imod mormonismen. Fravig aldrig nogen sinde dette. Det vil frelse dig og op-høje dig i Guds rige.“

Min bedstefar græd som et lille barn.

Da Isaac havde hørt sandheden om vores far var han parat til at tage med mig til Utah. Vi tog afsted kun få dage efter den samtale jeg havde haft med min bedstefar. Da vi kom til Salt Lake City blev vores far meget glad for at se os. Han bød os velkommen i sit hjem og vi bosatte os lykkeligt der og følte os mere elsket og mere hjemme end vi nogen sinde før havde følt i vort liv. □

KLASSISK TALE

KAMPEN FOR SJÆLEN

Ældste Melvin J. Ballard

Tale afholdt i Salt Lake tabernaklet
den 5. maj, 1928

Her i eftermiddag er det tre uger siden at jeg til et generalkonferencemøde havde det privilegium at henlede opmærksomheden på noget som har de sidste dages helliges og verdens interesse, sagt af den inspirerede profet i Amerika, Nephi, som 600 år før Kristi fødsel gav vor generation et budskab. Hvis jeg må, vil jeg gerne fortsætte i disse instruktioners ånd, og derfor vil jeg læse noget fra 2 Nephi 28:

„Ja, der skal være mange, der skal sige: Æd, drik og vær lystig, thi i morgen skal vi dø, og det skal gå os godt.

Og der skal også være mange, der skal sige: Æd, drik og vær lystig, men frygt alligevel Gud, thi han vil retfærdiggøre dig, selv om du begår en lille synd, ja, lyv lidt, drag fordel af næstens ord og grav en grav for ham; der er intet ondt deri. Og gør alle disse ting, for i morgen skal vi dø; og dersom vi findes skyldige, vil Gud slå os med nogle få slag, og til sidst vil vi blive frelst i Guds rige.” (2 Nephi 28:7-8).

Og nu begynder jeg at læse fra vers

19: „Thi djævelens rige skal ryste, og de, der tilhører det, må afgjort vækkes til omvendelse, ellers vil djævelen fange dem i sine evige lænker, og de opirres til vrede og omkommer.

Thi se, på den dag skal han rase i menneskehjerterne og opirre dem til vrede mod det, der er godt.

Og andre vil han berolige og neddyse i vellystig sikkerhed, så at de vil sige: Alt er vel i Zion, ja, Zion trives, alt er vel; og således bedrager djævelen deres sjæle og leder dem omhyggeligt ned til helvede.

Og se, andre drager han bort ved smiger, og fortæller dem, at der ikke findes noget helvede, og han siger til dem: Jeg er ingen djævel, thi der findes ingen — og således hviker han dem i øret, indtil han har fanget dem i sine grufulde lænker, hvorfra man ikke kan undslippe” (2 Nephi 28:19-22).

For to år siden da jeg var med til at åbne en mission for kirken i Sydamerika, arbejdede jeg sammen med ældste Wells og ældste Pratt. I den periode

Maleri af Carl Bloch. Originalen hænger på Frederiksborg slot, Hillerød. Anvendt med tilladelse af Frederiksborg museum.

havde jeg mulighed for at meditere og studere. Det siges at „afstanden fortryller udsigten“ og jeg tror at den somme tider også giver en tydeligere forståelse. Jeg var ca. 18.000 km fra kirkenes hovedkvarter — tilstrækkelig langt væk til at have et godt overblik og se tingene som de virkelig er. Jeg havde forladt den verden jeg kendte og opholdt mig i et fremmed land. Sproget var anderledes; folks skikke, himlen og jorden virkede alt sammen fremmed og anderledes — så det var som om jeg havde forladt jorden og fik mange af de tanker og overvejelser som jeg er sikker på at få når den tid kommer. Jeg havde lejlighed til at læse en hel del, ikke alene for at studere det spanske sprog, men jeg læste faktisk alt hvad jeg kunne få på mit eget sprog — bl. a. Bibelen, Mormons Bog, Lære og Pagter samt de seks bind af vor kirkes historie. Mens jeg funderede over kirkens fremgang, dens nuværende stilling og den fremtid der venter den, fik jeg et meget tydeligt indtryk af en tid som vil være farefuld for mange, og jeg ønskede oprigtigt at det ville gå kirkens medlemmer godt, og selvfølgelig også for mine medmennesker. Jeg lovede Herren at dersom han ville give mig visdom og styrke, ville jeg opløfte min røst og advare menneskenes børn om, hvilke fare der truer dem.

Jeg kan se beviserne på at denne farefulde periode er ved at nærme sig. Den vil indfinde sig når der er fred og velstand — den farligste tid at komme igennem for noget menneske eller folk. Mange mennesker har været standhaftige og trofaste imod deres principper når de har måttet kæmpe. Men når de bliver uafhængige og deres velstand øges, hvor nemt er det så ikke at glem-

me disse høje standarder og fornemme hvilken magt denne velstand og succes bringer, med hensyn til at tilfredsstille sin vilje og sine lyster. Det er det samme med verdens nationer.

Jeg har derfor inderligt følt at hele verden nærmer sig en periode hvor folk giver efter for en ny tingenes orden som opstår. Og jeg har set meget tydeligt at selv kirken vil blive berørt af denne nye tid som vi skal igennem. Jeg kan dog også klart se at det ikke kun bliver på grund af menneskelig magt, men at der findes magter som påvirker menneskenes hjerter og bevæger dem til at løse de problemer der opstår for os.

Da vor Fader sendte de første af sine sønner og døtre ned for at leve på jorden har han utvivlsomt advaret dem, for vi skulle lære to nye ting gennem egen erfaring. For det første ville vi få et jordisk tabernakel — et legeme. Ingen af os havde haft det før, så det var meget mærkeligt for os. Vi fik formaning om at tage det jordiske legeme i besiddelse og gøre det til vores tjener — vi skulle blive herre over det, ære det og alligevel styre det.

For det andet kom vi i fjendens nærhed og han var nu blevet en majoritet. Hvis vi med vore øjne blot kunne se hvilke kræfter vi har omkring os som søger at påvirke os, så ville vi ikke have mod til at gå her alene uden hjælp. Disse kræfter findes alle steder omkring os og de bruger deres indflydelse til at nå et bestemt og meget veldefineret mål, som går ud på at deres chef, Guds frafaldne søn, skal vinde den plads han begærer. Da han faldt græd himlene over ham, og han blev Satan, Djævelen.

Hans hensigter ses tydeligt i det arbejde han selv udfører. Tag f. eks. den gang han fristede Mesteren. Mens intet

menneske vidste hvor Frelseren var taget hen efter sin dåb, vidste denne misundelige, begærlige bror hvor han var, og henvendte sig til ham i hans fysisk svageste øjeblik og fristede ham. Med hensyn til denne fristelse var det imidlertid ikke så meget et spørgsmål om at forvandle sten til brød, eller at kaste sig ud fra helligdommens tinde, men nok så meget en forløber for det store spørgsmål han stillede. Jesus Kristus fik i sit sind forevist verdens riger — som et panorama — som fristeren tilbød. Han vidste at Jesus Kristus til dels var kommet til verden for at opnå retten til at regere over disse riger, og at han havde foreslået at dø — at give sit liv for at fortjene retten til at blive Kongernes Konge og Herrernes Herre. Men fristeren tilbød Jesus hele denne ære og alle disse privilegier på lette betingelser, han skulle bare falde ned og tilbede den onde selv. Og han sagde: „Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig. Du behøver ikke at dø på Golgata, du skal bare tilbede mig. Disse riger er mine og bagefter vil jeg give dig dem.” Hvis Jesus på noget tidspunkt under denne fristelse havde været uvidende om hvem det var der lagde fælder for ham, så forsvandt al tvivl i dette øjeblik, for han sagde: „Vig bort, Satan! thi der står skrevet: „Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene” (Matt. 4:10). Og derpå forlod Satan ham.

Det er rigtigt at den der tilbød verdens riger herskede over dem — i det mindste midlertidigt — men denne titel gjaldt ikke. Hvis Jesus Kristus havde accepteret denne titel, så var han blevet bedraget og han ville på stedet have fundet ud af at titlen var værdiløs. Så for at opnå den ægte rettighed og titel som

regent over denne verdens riger, gav Mesteren sit liv. Derved var problemet dog ikke løst, for ham der blev afvist, ham som Herren Jesus Kristus i begyndelsen sejrede over og under sin mission forpurrede, han har stadig til hensigt at vinde retten til at regere over denne verdens riger, og det er hans beskæftigelse her.

Så da tiden i foråret 1820 var inde, hvilket profeterne vidste i forvejen, hvor en engel skulle flyve midt oppe under himlen med et evigt evangelium, som skulle forkyndes for dem der bor på jorden, når tiden nærmede sig hvor profeten Elias (Elijah) skulle vende tilbage til jorden før Herrens store og frygtelige dag kommer, hvor det profetiske budskab i Nebukadnesers drøm, som blev udlagt af Daniel, ja så var tiden inde til at alt dette herlige skulle fuldbyrdes — dette rige skulle grundfæstes for aldrig mere at nedlægges eller overlades til noget andet folk — og dette tidspunkt var ikke alene kendt af Gud i Himmelen, men også af de kræfter der regerer på jorden. Så før Herren viste sig var Djævelen på pletten og greb den unge mand som skulle være det redskab hvorved disse løfter skulle efterkommes, og han søgte at ødelægge ham.

Det var ikke kun i fantasien at dette angreb fandt sted, men det var en virkelig, håndgribelig kraft der besatte ham, for Satan håbede på at forhindre Guds værk i at komme frem, og derved udsætte den onde dag for sig selv, ved at ihjelslå den budbringer som Gud havde sendt til verden og som nu skulle besøges i forbindelse med indledningen til en evangelisk uddeling, ja den aller sidste — et værk der skulle rulle frem til det ville opfylde hele jorden. Dette var

begyndelsen til enden. Det var ikke noget under at Djævelens kræfter forsøgte at standse dets fremgang, dets vækst og udvikling.

Men Gud vidste også at timen var kommet. Han og hans Søn, Jesus Kristus, besøgte denne dreng og dermed indledtes denne store evangelieuddeling, hvis endemål er at vinde denne verden, så Kristus kan etablere sig og herske på jorden som Kongernes Konge og Herrernes Herre.

Så der har altid hersket konflikter omkring kirken lige fra profetens første kamp. Vi har kæmpet os vej gennem alle former for modgang. Vi var klare over at det ikke var muligt at ødelægge kirken ved hjælp af dem der var ansat til at gøre dette — gennem pøbelvold, mord, forfølgelser, lænker og fængslinger, ved at fratage borgerne deres rettigheder, ved hjælp af elendighed og problemer — Satan finder stadig nye metoder. Det er netop det jeg gerne vil understrege, fordi jeg så klart har set at

fjenden ikke var tilfreds, han har heller ikke forladt slagmarken, men fundet nye metoder, hvorved han vil forsøge at ødelægge dette værk. Jeg vil sige at han er forfængelig nok til at tro — og han er helt overbevist om, at han i den sidste ende vil sejre og blive denne verdens konge.

De gamle profeter har fortalt om den tid hvor dette problem ville blive løst. Nogle af dem har kaldt denne kamp for Armageddon men hvad den end bliver kaldt vil der komme et tidspunkt hvor spørgsmålet om hvem der har ret til at herske og regere vil blive løst. Ethvert retfærdigt menneske, levende eller død, vil være interesseret og engageret i denne kamp, og det samme vil enhver ugudelig, levende eller død.

Hvad bliver enden på det hele? Hvor hurtigt det vil ske ved jeg ikke, men det ved jeg: At beviserne på at kampen nærmer sig bliver hurtigt tydeligere, det vil ske og tiden bliver nu brugt til at forberede den på begge sider, så vi ville

blive forbløffede hvis vi vidste at vi vil være centrum for universets største interesse, fordi vi nærmer os de store, betydningsfulde og meget kritiske dage i denne verdens historie.

Der er organiseret enorme kræfter på både den ene og den anden side, under forberedelserne til denne kamp som vil løse spørgsmålet om hvem der skal herske og regere. I mellemtiden er der dem der benægter Djævelens eksistens — men jeg taler om ham som en personlighed, en realitet, og selv Nephi sagde at Djævelen vil inspirere folk til at sige: „Der findes ingen djævel” og han vil hviske til dem: „Jeg er ingen djævel.” Vi sidste dages hellige har aldrig troet på at Djævelen var et uhyre med store horn og lang hale og kløftet fod. Næ, han er en pæn mand af udseende, og hvis I kunne se ham ville I vende jer om og se efter ham. Han har meget større kundskab end vi har. Han er en virkelighed. Jeg er helt overbevist om at han er en personlighed og jeg er lige så sikker på at han lever som at Gud lever. Skønt han måske nok forsøger at bedrage menneskene og overbevise dem om at han ikke eksisterer, så eksisterer han dog, og han har aldrig været så aktiv som han er i vore dage. Men hvad foretager han sig nu i dag? Jeg siger jer at han har sine folk rekrutteret alle vegne i verden og at de er godt bevæbnet. Han har sine soldater og han har masser af dem. Han antager på sin side mænd og kvinder i sine forberedelser til den store kamp, i det forfængelige håb at han, når kampen indtræffer, vil have de fleste og derved opnå succes. Jeg kan ikke sige noget om hvem der vil være på hans side og hvor mange han vil have, men jeg ved lige så sikkert som jeg lever, ved den Almægtiges

inspiration, at resultatet på kampen i den sidste ende er lige så sikker som begyndelsen. Det er en kendsgerning at han i begyndelsen faldt og blev kastet ud af Himmelen og det er også rigtigt at uanset hvor mange han vil samle på sin side og hvor bitter kampen vil blive, så vil han bliver overvundet, forvist fra jorden og kastet ud til sit eget sted. Kristus vil komme og kræve sit, og herske og regere.

Men i mellemtiden er jeg ikke så bekymret for kampens udfald som jeg er om jeg vil være på hans side eller på Herrens side. Det er i virkeligheden et godt tidspunkt for enhver mand og kvinde at ransage sig selv og finde ud af om de er på Herrens side eller ej. Jeg vil gerne sige til jer, kære søskende, at alt det arbejde vore sjæles fjende gør for at indfange os, gør han gennem kødet, fordi det er skabt af jordens elementer i dens ufuldkomne stade, og fjenden har magt over jordens elementer. De tilnærmelser han gør, gør han gennem lidenskaberne, lysterne, kødets ambitioner. Al den hjælp vi får fra Herren i denne kamp, får vi gennem den ånd der bor i vort kødelige legeme. Således arbejder disse to store kræfter gennem de nævnte to kanaler.

Hvordan går det med din kamp? Hvordan går det med mændene og kvinderne i denne verden? Det er et meget vigtigt spørgsmål. Den største kamp noget menneske nogen sinde vil kæmpe (jeg tænker ikke på hvor mange fjender de har), vil være den kamp de kæmper inden i sig selv.

Jeg kunne tænke mig at tale om ånden og legemet som „mig eller jeg” og „det”. „Jeg” er den der bor i dette legeme, som levede før jeg fik et sådant legeme og vil leve når jeg træder ud af

legemet. „Det” er det hus jeg bor i, legemet af kød, og den store kamp foregår mellem „jeg’et” og „det”.

For mange år siden da jeg taltes blandt missionærerne, plejede jeg gerne at fortælle dem at det var godt en gang om ugen at gå ind i sig selv og undersøge sig selv, finde ud af hvordan kampen gik, hvem der vandt — „jeg” eller „det”; at dømme sig selv, rette sine fejl eller svagheder og sætte sit hus i orden. Du behøver ikke at træffe nogen aftale om dette. Herren har gjort det for ethvert medlem i sin kirke. Det sker på sabbatsdagen. Det sker til nadvermødet, når du ser sindbillederne på Kristi legeme og blod blive velsignet — dette er tidspunktet hvor enhver mand og kvinde kan gå ind i sit lønkammer, ind i sig selv og finde ud af om de har syndet og overtrådt eller ej, om de er faldet for fristelser, om der er noget de er nødt til at omvende sig fra, og hvis der er, rense sig så sjælen kan blive ren og de kan få fred med deres søskende og med Herren. Hvis dette ikke er tilfældet vil vi uværdigt udrække vores hånd og spise og drikke af disse hellige symboler.

Et andet tidspunkt, som Herren har fastsat hvor medlemmerne af denne kirke kan afgøre hvem der har herredømmet i denne kamp — „jeg” eller „det” — er den første søndag hvor vi afholder os fra at spise og drikke til to måltider. Når vi nærmer os fasten klager „det”, det hus jeg bor i, over at det ikke kan lade sig gøre at nægte sig mad: „Jeg får hovedpine; mine knæ ryster; jeg besvimer; jeg kan ikke faste så længe; jeg er nødt til at spise lidt.” Giver du efter for det? „Hvis du gør, kan jeg godt fortælle dig hvem der har herredømmet. Det er dejligt mindst en gang om

måneden at „jeg” og „det” bliver sat på plads, med hensyn til dette spørgsmål, og at „jeg” kan sige til „det”, det hus jeg bor i, min tjener: „Du kan godt klare dig uden disse to måltider, det skader dig ikke. Det vil faktisk gavne dig. Og skønt jeg har hovedpine og bliver svag i mit legeme, så vil jeg ikke dø; jeg er større end du er, og den ene gang om måneden skal jeg nok vise dig at jeg er herre.” Og hvilken styrke man får til den næste dag at klare andre lyster som visser sig! Det kan være trang til spiritus, tobak eller andet som kødet kræver — og da har jeg fået styrke til at sige til det legeme jeg bor i: „Du må ikke besmitte dette tabernakel; jeg ønsker det skal være rent; jeg vil ikke have mørkelagt mine vinduer og mit legeme skal være uplettet; det er min tjener og det skal holdes rent.”

Men du kan aldrig vide hvordan kampen går, hvis du ikke passer ånden. Vi ved at hvis legemet ikke får passende mad og motion, så vil det ikke udvikle sig. Hvis du vil være åndeligt stærk, så ånden kan dominere legemet, må du sørge for at få åndelig føde og åndelig motion. Hvor får du åndelig føde? Jeg har lige nævnt at kirken en gang om ugen inviterer medlemmerne til nadverbordet, hvor de kan spise og drikke symbolerne på Herrens, Jesu Kristi legeme og blod til velsignelse for deres ånder — ikke for deres fysiske legemer — men den der værdigt spiser og drikker vil opretholde sit åndelige liv. Vi har også fået at vide at vi dagligt skal søge Herren i bøn, personlig bøn og familiebøn. Hvad sker der så? Vi lukker vore øjne og udelukker den fysiske verden, vi åbner vor sjæls vinduer og modtager åndelige velsignelser, åndelige kræfter. Denne styrke flyder ind i vort

åndelige liv. Så vi har disse og andre muligheder for at få åndelig føde, og vi får åndelig motion ved at tjene vore medmennesker.

Den mand eller kvinde, som ikke indtager åndelig føde eller får åndelig motion, vil blive en åndelig svækling og kødet vil komme til at herske. Den som derfor får både åndelig føde og motion vil have herredømme over sit legeme og underlægge sig Guds vilje. Jeg siger at det er legemet den onde går til angreb på når han vil indfange os. Det er kontaklinien. Der er et gammelt ord-sprog der siger at en kæde ikke er stærkere end sit svageste led, den vil knække på det svageste punkt. Vi vil opdage at vores svageste led almindeligvis findes i kødet. Djævelen kender det svage led, og når han går i gang med at indfange en sjæl vil han slå efter det svage punkt. Der er måske styrke på andre punkter, men han vil ikke angribe os der hvor vi er stærke. Han angriber os hvor vi er svage.

Jeg rejste engang gennem Oregons store skove, og der så jeg et kæmpetræ som lå hen ad jorden, tilsyneladende uden grund, mens alle de andre træer stod oprejst rundt omkring. Ved en nærmere undersøgelse blev jeg klar over at der i længere tid var foregået noget under træets bark, hvor man ikke kunne se det. Et insekt havde gnavet et hul der ikke var større end en knappenål, men det havde gnavet sig vej gennem dette kæmpetræ. På den måde var der skabt et svagt led og da kæmpetræet kom under pres, faldt det og dets svaghed blev afsløret. Jeg føler mig tilskyndet til at sige hvordan dette kan sammenlignes med menneskelivet. Der er mange mænd og kvinder som virker meget ærlige, som udadtil virker stærke, men

som tolererer en hemmelig svaghed og hemmelige vaner, hvorved de skaber nogle svage led som kunne blive deres undergang, fordi de åbner udvej for at fjenden kan angribe dem.

Da den tyske forfatter, Goethe (1749-1832), skrev sit drama *Faust*, tror jeg at han var inspireret til at give udtryk for nogle sandheder om den metode fjenden benytter til at angribe vore sjæle. Vi husker sikkert at Faust, den gamle mand, var ivrig efter at blive ung igen. Han bad til at han måtte blive forvandlet. Men det han ønskede var ulovligt, og Herren svarede ham ikke. Men han blev ved med at bede, og under alt dette var han ikke parat til at sige: „Fader, ske din vilje og ikke min,“ og på den måde er det højst sandsynligt at Djævelen vil svare os, således som han svarede Faust. Og Djævelen sagde: „Jeg vil gerne gøre dette for dig. Jeg vil gøre dig ung og når du er ung vil du få lyst til en ungmø.“ I et syn fik han den smukke Gretchen at se. „Men hvis jeg skal gøre dette for dig, skal du underskrive en kontrakt om at når dette er sket med dit legeme, så tilhører din ånd mig.“

Men det er ikke legemer Djævelen ønsker, det er uddelige ånder. Og han forsøger at fange dem gennem legemet, for legemet kan gøre ånden til slave, men ånden kan holde legemet som tjener og blive dets herre.

Så bliver kontrakten underskrevet. Da Faust var forvandlet til en ung mand kom han i tanker om løftet om jomfruen, ungmøen, og han gik med Djævelen på udgik efter hende. De fandt hende på vej ind i kirken. Faust skyndte sig hen for at gribe fat i hende, men Djævelen holdt ham tilbage og sagde: „Vær ikke så hurtig, ikke på den måde.“ Og det var netop sandheden. Djævelen kan ik-

ke fange nogen mand eller kvinde på den måde. Han kan ikke pludselig gribe fat i dem og binde dem som slaver imod deres vilje. Enhver mand og kvinde der lever, har fået magt til ligesom Kristus at sige: „Vig bort, Satan!” Og så vil han forlade jer lige så hurtigt som han forlod Mesteren. Han kan ikke *fange* en eneste sjæl, med mindre vi er villige til at gå med. Han har sine begrænsninger. Han er nødt til at *vinde* mænd og kvinder.

Det var det samme med Gretchen. Han måtte vinde hende. De studerede hende og fandt hendes svagheder. Hun var en kysk, dydig, dejlig pige, men hun havde en svaghed. Hun var forfængelig. Så de spillede på dette svage led. De anbragte smykker i hendes have sammen med et spejl. Hun fik øje på disse ting. Forfængeligheden fik hende til at tage smykkerne på og kigge i spejlet og se hvor smuk hun var. I dette psykologiske øjeblik viser fristeren sig og tilbyder smykkerne som en gave fra en kommende elsker. Hun bliver tilskynet til at beholde dem.

De elskende tilbringer eftermiddagen sammen, da moderens stemme høres, hun beder Gretchen komme ind fra haven, men Gretchen ønsker ikke at forlade sin nyopdagede elsker. Her indtræffer atter et psykologisk øjeblik, hvor fristeren, Djævelen, viser sig, giver Faust en pille i hånden og forsikrer ham om at hvis han putter pillen i moderens aftendrik, vil hun snart falde i søvn og de elskende vil være uforstyrrede. Jeg har hørt denne bedrøvelige historie fra mere end en pige, som er blevet berøvet sin mors indflydelse og har måtte lide sorg og ulykke, og så har jeg undret mig over hvorfor de advarslers, som enhver ung pige får om at det sikreste sted for hende i verden er så nær hen-

des mor som hun kan komme, ikke er tilstrækkelig.

Moderen tager pillen og går i seng. De elskende tilbringer natten sammen. Tidligt om morgenen viser broderen, Valentino, sig på scenen, og han finder sin mor død — for det var en dødelig søvn — og han ser at der er en fremmed i huset sammen med hans søster, Gretchen. Så følger et skænderi hvor broderen, Valentino, bliver slået ihjel. Nu bliver Gretchen klar over hele sin situation og ser konsekvenserne af det hun har gjort. Hun har slået sin mor ihjel og hendes bror er død, og hvad der er værre end hendes egen død — hun har mistet sin dyd. Det næste man ser er at hun græder og tørrer sine tårer med sit hår, mens Djævelen kommer løende ind på scenen. Han har fanget endnu en sjæl. Hvor stærk hun end var, så havde hun en svaghed, og det var den fjenden benyttede som udvej til at fælde hende.

Det er på den måde hemmelige svagheder og laster åbner udvej for at vor sjæls fjende kan komme ind, og han vil måske komme ind og tage dig i besiddelse og så vil du blive hans slave. Når han er kommet ind, vil han lokke sine ofre ved at fortælle dem at de er i sikkerhed og hviske til dem at de godt kan lyve en lille smule, stjæle en lille smule, begå en lille synd og at de kun vil få nogle få slag og så vil det hele være i orden igen.

Det er en af Djævelens metoder til at åbne udveje for at komme ind. Jeg ønsker at fortælle jer at det er den metode han i dag bruger når han prøver at fange sjæle. Selv om der ikke er nogen særlig jordisk fjende eller organiseret bevægelse imod denne kirke, så er vore sjæles fjende vågen og opmærksom.

Han forsøger nye metoder til at fordærve mænd og kvinder. Der findes ikke nogen levende mand eller kvinde som ikke bliver prøvet, som ikke bliver angrebet, og dersom Satan kan vinde indpas, så vil han forsøge at fange denne sjæl.

Det jeg kan se er at tiden nærmer sig hvor den enkelte vil blive prøvet, derfor vil det være godt at kende de kræfter og magter som organiserer sig imod os, samt deres hensigter, så vi kan holde stand og værne os imod dem. Når vi i forvejen er advaret, bør vi ruste os, og jeg erklærer at ethvert evangelieprincip som kirken har modtaget, i sit inderste væsen er som et skjold og en rustning, til at værne os mod de angreb som vore sjæles fjende udøver. En mand og en kvinde, som f. eks. kan holde visdomsordet, vil også være beskyttet, dersom de holder sig selv rene og uplettede fra denne generations synder.

Vore sjæles fjendes yndlingsmetode i tidligere tider vil han også benytte i dag for at fange sjæle, idet han forfører dem ganske stille, skridt for skridt, imod den største og mest ødelæggende synd for det åndelige liv — umoralitet, det yderste mål af selvtilfredsstillelse. Ingen nation har og ingen vil nogen sinde overleve umoralitetens tidsalder. Fristeren forsøger i dag at lokke folk til at lukke øjnene for synd, og man ser hvordan selv mennesker i høje stillinger kasserer den mandighed og magt og styrke der ligger i de ti bud, mens de betragter uretmæssig og upassende seksuel synd som noget der slet ikke er syndigt. Jeg siger jer at det er en dødelig synd imod åndeligheden, og det er en dødelig synd imod menneskenes og nationernes liv. Nogen vil sige: „Åh, jeg har måske nok syndet og har nogle

svagheder, men når der er gået et stykke tid vil jeg overvinde dem, når jeg er blevet gammel nok. I dag vil jeg spise og drikke, og så vil jeg holde op med det i morgen, og jeg skal nok omvende mig inden jeg dør.”

Jeg vil gerne fortælle jer at der ikke findes noget tidspunkt, og at der aldrig vil komme noget tidspunkt, hvor mænd og kvinder vil kunne besejre og overvinde kødet og Djævelen, som det er muligt her i dødeligheden. Jeg vil også gerne sige til jer at det bedste tidspunkt er i ungdommen. Vi taler om vanernes magt og indflydelse, og vi undskylder ofte syndere fordi de er ofre for dårlige vaner. Jeg vil bare sige jer at gode vaner har lige så stor magt til at styre mænd og kvinders gerninger som dårlige vaner.

Hvis dog bare mænd og kvinder i deres ungdom ville lære at tjene Herren og skabe sig gode vaner, tænke dydigt, handle retfærdigt samt være ærlige og retskafne! Hvis de ville bruge deres kræfter og styrke på dette, i stedet for at bruge størstedelen af deres kræfter til at rette deres ungdomssynder; i stedet for at bruge dem til at vinde nogle kampe som de aldrig skulle have haft at slås med i deres liv, så kunne de bruge deres styrke til at gå fremad og „bygge mere statelige boliger til sjælen”. Mænd og kvinder gør ikke så meget forskert på én gang. Det går langsomt, skridt for skridt. Det er en velsignelse at det ikke går så hurtigt for mennesket at forlade dydens vej og blive umoralsk. □

(Ældste Ballard er født i Logan, Utah i 1873, og blev ordineret til apostel 7. jan. 1919. Han døde i 1939).

Vurdering af tekstændringer i forskellige udgaver af Mormons Bog

George A. Horton, jr.

„Det er umuligt!” sagde jeg.

Præsten sendte mig bare et stort smil som antydede „nu har jeg dig” og gav mig en gammel slidt Mormons Bog.

„Se selv,” udfordrede han.

Da vi bankede på døren, var han ifærd med at trykke anti-mormonsk litteratur i kælderens. „Hvordan kan I tro på at Mormons Bog er fuldkommen?” sagde han irettesættende.

„Den er simpelthen fuld af fejl?”

„Nævn bare et eksempel,” sagde jeg til ham, med den store overbevisning som en missionær har.

„Udmærket,” udfordrede han, „enhver som har læst Det nye Testamente ved, at Jesus ikke blev født i Jerusalem, som der står i Alma 7:10.”

„Det står der ikke,” sagde jeg. „Der står at han blev født i Jerusalems land, som er vore fædres land’.”

Det så ud som om hans smil blev endnu bredere, da han hentede en gammel udgave af Mormons Bog og slog op på siden, pegede på stedet og læste: „I Jerusalem, som ligger i vore fædres land.”

Jeg kontrollerede hurtigt min egen Mormons Bog, og blev nærmest målløs, men der stod sådan, det var som

om det stirrede på mig — der var lavet om på teksten!

„Det er umuligt,” hviskede jeg.

Senere blev jeg klar over at der i min udgave af Mormons Bog, Alma 7:10, stod nøjagtigt som i den første udgave. Det lille ord *i* var faktisk en fejl der havde sneget sig ind *efter* den første udgave af bogen. Jeg blev klar over at der uundgåeligt indsniger sig fejl i alt som bliver trykt, og så var jeg tilfreds.

Men hvad mon jeg havde følt, hvis jeg den gang havde vidst at der indtil nu bogstavelig talt var foretaget tusindvis af rettelser. For at forstå hvorfor alle disse rettelser er foretaget gennem årene, er vi nødt til at se sagen lidt i historisk perspektiv.

Historien om de forskellige udgaver

Selv om det var Joseph Smith der oversatte Mormons Bog, så var stavningen i den første udgave Oliver Cowderys, og det var John H. Gilbert der havde sat tegnene.

Oliver har beskrevet den tid han skrev som „en tid jeg aldrig vil glemme — hvor jeg sad og lyttede til en stemme som dikterede ud fra himmelsk inspiration, og det vækkede en dybtfølt tak-

nemmelighed i min sjæl! Dag efter dag sad jeg uforstyrret og skrev alt hvad der kom fra hans mund, efterhånden som han oversatte ved hjælp af Urim og Thummim" (*Messenger and Advocate*, okt. 1834, s. 14).

Når man ser det originale manuskript, bliver man til stadighed forsikret om at dette er et dikteret manuskript. Tegnsætningen i den første udgave af Mormons Bog har John H. Gilbert ansvaret for. Han var ikke medlem af kirken og arbejdede som trykker for E. B. Grandin, der trykte denne udgave. I henhold til Gilbert bragte Hyrum Smith de første 24 sider af den håndskrevne manuskript til trykkeren:

„Han gemte det under sin vest, og han havde knappet både vest og jakke tæt over det. (Hyrum) kom igen om aftenen og fik manuskriptet og bar det væk på den samme forsigtige måde som han kom med det. Næste morgen bragte han det lige så forsigtigt tilbage igen, hvorpå han atter kom om aftenen og hentede det . . . den anden dag kom (Martin Harris) og (Hyrum) hen på kontoret — jeg henledte deres opmærksomhed på en grammatisk fejl og spurgte om jeg skulle rette den. Harris talte et øjeblik med (Hyrum), hvorpå han vendte sig om imod mig og sagde: ‚Der er ingen grammatik i Det gamle Testamente, tryk det som det er skrevet.‘

Efter at have arbejdet med det et par dage sagde jeg til (Hyrum), da han en morgen kom med manuskriptet: ‚Hr. Smith, hvis De ville lade manuskriptet blive her, så vil jeg tage det med hjem om aftenen og læse det og tegnsætte det.‘ Han svarede: ‚Vi har fået befaling om ikke at efterlade det nogen steder.‘ Et par morgener senere da (Hyrum) kom med manuskriptet til mig, sagde

han: ‚Hvis De vil give mig Deres ord på at aflevere manuskriptet igen til os, når De er kommet igennem det, så vil jeg efterlade det hos Dem.‘ . . . Jeg tog det med mig hjem to eller tre aftener og læste det, og satte tegn med en blyant.‘” (Citeret i Wilford C. Wood: *Joseph Smith Begins His Work*, 1. bind, Wilford C. Wood, Publisher, 1959).

Som følge af hans arbejde kom der yderligere mellem 30.000 og 35.000 tegn.

Manuskriptet (som var Oliver Cowderys håndskrevne kopi efter originalen), begyndte at blive sat i august 1829. I marts 1830 var bogen færdig. Men Joseph Smith havde ikke ført megen tilsyn med trykningen af den første udgave. Faktisk hedder det at han kun opholdt sig i Grandins forretning én gang i 15-20 min. under bogens trykning.

Så snart den første udgave af bogen kom på gaden, begyndte læserne straks at finde fejl i typografi, stavning og grammatik. Den 25. juni 1833 skrev Joseph til trykkeren, W. W. Phelps: „Så snart vi får tid, vil vi gennemgå manuskriptet til Mormons Bog, hvorefter vi vil sende det tilbage til Dem.“ (*History of the Church*, 1:363).

Med Oliver Cowderys hjælp udarbejdede profeten (1837) den anden udgave. På dette tidspunkt foretog de over 1000 rettelser — hvoraf de fleste var grammatiske — og gjorde nogle få tilføjelser af hensyn til tydeligheden. På dette tidspunkt var profeten, som kun havde haft begrænset skolegang, i gang med at lære hebraisk samt engelsk grammatik. (Se *History of the Church*, 2:390, 474; 3:26).

Begge udgaverne, fra 1840 og 1842, blev omhyggeligt gennemgået af Jo-

soph Smith. Men på det tidspunkt havde Oliver Cowdery forladt kirken og taget trykkerens manuskript med sig.

Så sent som den 15. januar 1842 foretog Joseph Smith selv rettelser. Han skrev: „Jeg gav mig til at læse Mormons Bog, fra side 54 . . . (de foregående sider var rettede) i den hensigt at få rettet nogle fejl på klicheerne (som blev brugt til trykningen), som var undgået vores opmærksomhed i første udgave.” (*History of the Church*, 4:494).

Da den første europæiske udgave blev trykt på engelsk efter 1837 udgaven, var der endnu ikke blevet foretaget alle disse ændringer som var udført af Joseph Smith. Og da senere amerikanske udgaver blev trykt, efter den første europæiske udgave, var disse rettelser stadig udeladt. John Taylor gav i 1879 Orson Pratt til opgave at fremstille en ny udgave af Mormons Bog. Ældste Pratt opdelte kapitlerne påny (så der

blev 239 i stedet for 114) — og han tilføjede versnumre og henvisninger.

Efter århundredskiftet blev James E. Talmage af præsident Heber J. Grant kaldet til at udarbejde en ny udgave. I udgaven fra 1920 blev siderne opdelt i to kolonner, henvisninger blev ændret, der blev tilføjet ordliste, stikordsregister og udført mange grammatiske forbedringer.

Og for ganske nylig er den engelsksprogede udgave fra 1981 udarbejdet under tilsyn af the Scriptures Publication Committee, under ledelse af Det øverste Præsidentskab.

Væsentlige ændringer i de forskellige udgaver

Vi må huske at Oliver Cowdery nedskrev hvad han hørte. Mange af ordene — f. eks. nephitiske og lamanitiske navne — var ukendte for Oliver. Joseph måtte tilsyneladende rette nogle af dis-

se, så de blev rigtige. Tænk også på at to vigtige ord som *strait* (snæver) og *straight* (lige) har lydt nøjagtig ens, når Joseph dikterede dem. Men Oliver stavede begge ordene *straight* hver gang. Ti steder er *straight* (lige) blevet rettet til *strait* (snæver).

Olivers håndskrift udgjorde også en særlig udfordring for sætteren. Hans *R* og hans *N* er vanskelige at skelne fra hinanden, det samme er hans *B* og *L*. Derfor blev Gadianton i den første udgave helt misforstået til „the *nobler*” (adelsmanden) frem for „the *robber*” (røveren). På samme måde har sætteren tilsyneladende misforstået Olivers *RM* og troet det var UN. Derfor kan vi i 1 Nephi 13:4, 5, 26 i originalmanuskriptet se at der står *formation* (tilblivelse eller dannelse), hvilket sætteren har misforstået og skrevet *founation*. Da han mente at der var forsvundet et *d*, har han tilføjet det. I 1981 udgaven er *foundation* (grundlæggelse) rettet tilbage til *formation*, (tilblivelse eller dannelse), som det oprindeligt skulle være.

Der er opstået en anden slags helt almindelig fejl under trykningen, når sætteren et øjeblik havde øjnene væk fra siden. Når han så kiggede tilbage er han blevet fanget af et andet sted med lignende ord. Det tydeligste eksempel er et sted hvor der er udeladt 35 ord i Alma 32:30, og hvor ordene *sæd*, *god*, *spirer*, *begynder*, og *vokse* forekommer to steder i skriftstedet.

De almindeligste ændringer er dog ikke sket i stavningen, men i grammatikken. F. eks. er der gjort 891 forandringer hvor *which* (hvilke) er blevet til *who* (hvem), 177 ændringer af *exceeding* (meget stor) til *exceedingly* (overordentlig). Der er sket mange ændringer i gradbøjninger eller nutid og datid.

Was er 162 gange ændret til *were* (det samme ord på dansk), og *is* 74 gange til *are* (det samme på dansk), og *done* (gjort) 10 gange til *did* (gjorde).

Der er sket et par ændringer som er mere betydningsfulde, fordi de har noget at gøre med meningen. I 2 Nephi 30:6 står der i 1830 og 1837 udgaverne *white* (hvid). Joseph ændrede i 1840 udgaven dette ord til *pure* (ren). Men i senere amerikanske udgaver ses denne ændring ikke, fordi de er trykt efter den første europæiske udgave og udgaven fra 1837. Denne rettelse som profeten foretog, er påny indført i 1981 udgaven.

I Mosiah 21:28 og Ether 4:1 stod der i førsteudgaven „Benjamin” hvor der nu står Mosiah. Faktisk har kong Benjamin sandsynligvis ikke levet i denne historiske periode som beskrives i disse skriftsteder. Profeten Joseph Smith foretog denne rettelse i 1837 udgaven.

Vi må nøjes med at fundere over årsagen til denne fejl. Videnskabsmanden m.h.t. Mormons Bog, Sidney Sperry, har fremsat dette interessante spørgsmål: „Var det en fortalelse fra Joseph Smiths side, da han dikterede oversættelsen til Oliver Cowdery, eller har han helt korrekt oversat en fejl som forkorteren af Mormons Bog, Mormon, har gjort?” (*The Problems of the Book of Mormon*, s. 203. Bookcraft, Salt Lake City, 1964).

I årenes løb er der også udeladt noget et par hundrede steder, hovedsageligt for at forbedre grammatikken i bogen. De mest almindelige udeladelser er ord som *that* (at eller så) (188 gange), *the* (bestemt kendeord) (48 gange), *it came to pass* (og det skete) (46 gange) (på dansk angivet med en stjerne), *a* (en) og *and* (og) (40 gange), og *had* (havde) (29 gange).

Der er færre gange gjort tilføjelser, formodentlig mindre end 100 gange. F. eks. er *of* (af) tilføjet 12 gange, *and* (og), *is* (er), og *the* 7 gange. Nogle tilføjelser er ganske enkelt gjort som følge af ændringer i sætningsdannelser, eller fordi de ved fortællelser i tidligere udgaver er blevet udeladt. Det er derfor ikke rigtige tilføjelser.

Få steder har Joseph Smith imidlertid med vilje tilføjet noget i teksten for at tydeliggøre et punkt. Det kan f. eks. ses i 1 Nephi 11:21, 32, og 13:40, hvor man på engelsk har tilføjet ordene *the son of* (ikke på dansk). Teksten ville være rigtig nok både med og uden disse ekstra ord, men tilføjelserne hjælper læseren til ikke at misforstå.

Begrebet om korrekthed

Det vil måske være en hjælp og interessant at forstå de tusindvis af små ændringer der er foretaget i Mormons Bog. I virkeligheden er det dog således at den stilistiske nøjagtighed, som er opnået gennem disse forandringer, ikke har meget at gøre med det Joseph Smith mente da han kaldte Mormons Bog for „den mest korrekte bog på jorden” (*History of the Church*, 4:461). Hans begreb om korrekthed havde intet at gøre med de accepterede standarder for grammatik, stavning eller tegnsætning.

Når vi ser på hvordan ordet *korrekt* blev defineret og anvendt på Joseph Smiths tid, er en af udlæggerne oplysende. I en amerikansk ordbog fra 1828 defineres *korrekt* som: „bogstavelig, gjort ret eller lige. Deraf følger rigtigt: i overensstemmelse med sandheden, retlignethed eller rigtighed, eller i overensstemmelse med en retfærdig standard . . . korrekt opførelse svarer til mo-

ralse standarder og en vedtaget opfattelse af sømmelighed . . . *korrekte* principper falder sammen med sandheden.”

I henhold til dette begreb kan Mormons Bog virkelig bestå prøven på at være korrekt, eftersom principperne i den er i overensstemmelse med sandheden. Og i henhold til Joseph Smiths egen forklaring vil prøven på dens korrekthed i den sidste ende blive foretaget når folk efterlever dens principper i deres liv. Han lovede faktisk at vi kan „komme Gud nærmere ved at adlyde dens forskrifter, end ved nogen anden bogs forskrifter” (*History of the Church*, 4:461). □

George Horton er ansat som professor i oldtidsskrifter ved Brigham Young universitet.

Titicaca søen

SMELTEVANDSSØEN I ANDESBJERGENE

De Lamar Jensen

Den kolde Titicacasø i Sydamerika, som ligger ca. 3800 m over havets overflade, vil normalt ikke blive betragtet som en smeltevandssø.

Men Titicaca, der så vidt man ved, er den højst beliggende sejlbare sø i verden, er ikke en almindelig sø. Det er en handelsvej og en kommunikationslinie for de omliggende områder, såvel som et helligt symbol og kilde til en legende. For de sidste dages hellige peruvianere og bolivianere der bor ved søens kyster er den et fælles bånd som knytter dem sammen. I henhold til en gammel inka-legende boede den første inka, Manco Capac, og hans søsterhustru, Mama Oclla, på solens ø i søen. Det var solguden, Inti, der sendte dem dertil for at grundlægge inkaernes hovedstad i den frugtbare dal, Cuzco, der ligger ca. 320 km fra søen.

Legenden har sin rod i fortidens tågede og ukendte historie. Kun ca. 20 km fra søens sydspids ligger den gamle arkæologiske udgravning af Tiahuanaco, hvor nogen mener at Amerikas første højere civilisation boede. Ved søens vestlige ende ligger ruinerne af Silustani med kæmpe begravelsestårne af sten, kaldet *chulpas*. I selve søen lig-

ger der ruiner på øerne Taquile og Amantani.

Både fortidens ruiner og de nuværende byer vidner om at folk kan trives godt på dette sted. Livet er dog ikke så let i *altiplano* (højslette), denne kolde, nøgne træløse slette der ligger omkring søen i ca. 3900 m højde. Området ligger for højt til at man kan dyrke ret mange afgrøder, undtagen kartofler (i hundreder forskellige sorter) og de hjemlige *quinua* og *canihuaco*, det højlandskorn som er dyrket i Andesbjergene siden før inkaernes tid. Fra søen hentes yderligere føde — de lækre Titicaca ørreder.

Befolkningen, som bor i den vestlige ende af søen, lever hovedsagelig af handel. Der ligger butikker side om side i de snævre gader. Købmænd står på åbne markeder og sælger alt lige fra *anticuchos* (grilstege stykke af oksehjerter) til alpaca-tøj og plastiklynåse.

Byen tiltrækker mennesker fra ethvert samfundslag, og til trods for altiplanoets lidet indbydende klima findes der en varm og frugtbar grøbund for troens sæd. Evangeliet er begyndt at slå rødder og blomstre i mange af disse menneskers hjerter.

Hver lørdag eller søndag (og indimellem også på hverdage) samles en gruppe mennesker på spidsen af den lavtliggende halvø som rager ud i søens vestlige ende i nærheden af Puno. Gruppen kan være stor eller lille, så mange som 50 eller 60 mennesker klædt i deres bedste søndagstøj. Nogle få er helt i hvidt. Gruppen består af undersøgere, medlemmer og missionærer fra én af de tre grene i Puno, som er der til et dåbsmøde. De samles fra mange kulturer, men de kommer op af søen som søskende i evangeliet og medlemmer af Guds rige. De tre hurtigt voksende grene i Puno hører til altiplano-distriktet, hvortil hører yderligere tre grene som ligger ca. 40 km nordligere, i Juliaca, og endnu en i Ayaviri som ligger ca. 115 km derfra.

De som bliver omvendt til kirken i Puno repræsenterer næsten alle erhverv — fra håndværkere, bagere, bankfolk, snedkere og leverandører til grosserere, sømænd, butiksejere, skræddere og lærere. De taler forskellige sprog og tilhører forskellige racer. Skønt kun få

af medlemmerne har en formel uddannelse opnår de resultater af en imponerende dygtighed, og de har et bemærkelsesværdigt talent for sprog — spansk, quechua og aymara.

Præsidenten for Manco Capac grenen, Raul Manrique Lozada, der er kystvagt i Peru og arbejder ved Titicaca søen, hørte for første gang om sidste dages hellige da han var en lille dreng og boede i nærheden af Arequipa. En dag straffede hans far ham fordi han havde en SDH-pjece hos sig. Han havde af nysgerrighed samlet den op ved et nabohus. Hans far kasserede omgående pjecen og advarede sin søn imod at interessere sig for sådan djævelsk litteratur.

Præsident Manrique hørte ikke om sidste dages hellige igen før han var gift og havde to børn. Da han var på ferie for fem år siden og spadserede ved søen, så han to høje nordamerikanske missionærer. Han spurgte dem om de var sidste dages hellige. Da de svarede ja til dette, og spurgte om han kunne tæn-

Silvbåde er traditionelle i området, og de udgør transportmidlet på søen for nogle af de lokale kirkemedlemmer og deres besøgende.

ke sig at høre om dem, bad ham dem hjem, så de kunne fortælle ham noget mere om deres „forbudte” religion.

To måneder senere sagde han ja til at blive døbt *hvis* missionærene kunne bevise for ham at Joseph Smith virkelig så Faderen og Sønnen, og at englen Moroni virkelig viste sig for ham. Missionærene svarede uforfærdet: „Det er i orden,” og gik videre med at lære ham at bede. De sagde at han skulle lægge sig på knæ og bede hver dag i en uge, og lovede ham at de også ville bede for ham. Mens de bad skete der en forandring med ham og hans hustru. De tabte lysten til at kritisere og finde fejl, og fandt større glæde og mere ro end nogen sinde før. Præsident Manrique blev snart for sig selv klar over at Joseph Smith virkelig havde set Faderen og Sønnen. Et par dage senere blev han og hans hustru døbt i Titicacasøen. Hans vidnesbyrd fik et yderligere fremstød kort efter hans døb, da datteren blev alvorligt syg af tyfus. Hun blev salvet af to missionærer før hun kom på hospitalet. Senere samme aften da hun lå i sin seng og kæmpede for at overleve, lagde Raul Manrique, som netop havde modtaget præstedømmet, sine hænder på sin datters hoved og velsignede hende. Han lovede hende at hun nok skulle leve. Hun blev hurtigt rask, og det styrkede hendes fars vidnesbyrd enormt.

Bror Miquel Angel Vallenás Frisanchó er bogholder i den internationale bank og missionsleder i Huascar grenen. Han afviste missionærernes budskab så længe han kunne. Da ældste Elmer Zegarra og Jaime Santillan kom til hans hjem for at undervise ham og hans kone undskyldte han sig og gik. Han fik pludselig „noget arbejde der

skulle gøres i banken”. Så tog han sin bil (bror Vallenás er det eneste kirke-medlem i Puno der har bil) og kørte rundt i byen i en time for at slippe for at høre på missionærene. Men til hans overraskelse sad de tålmodigt og ventede på ham da han kom hjem. Tre uger senere blev han og hans familie døbt. Siden har de været årsag til at mange andre dejlige mennesker er kommet ind i kirken i Puno, bl. a. søster Vallenás kusine, Inés Cardenas de Mendoza.

Søster Mendoza studerede flittigt evangeliet og bad for at lære mere, til trods for sin families modstand. Hun traf sin endelige beslutning som følge af to begivenheder: En drøm hvor hun blev tilskyndet til at lade sig døbe og en samtale med en gejstlig, som forsøgte at overtale hende til at afvise de sidste dages helliges tro. De inspirerende svar hun gav til alle hans bemærkninger, samt hans mangelfulde svar på hendes skarpsindige spørgsmål, overbeviste hende om at det evangelium hun havde lært af sidste dages hellige missionærer var sandt.

Miquel Luque Cutipa har undervist i generationer af unge mennesker i Puno. Han er tresproget — han taler flydende aymara, quechua og spansk. Han har mange gange måttet undervise sine elever i spansk, før de kunne læse lærebøgerne, så han kunne undervise dem i matematik, fysik og andre fag. Selv før han tog sin eksamen fra Colegio del Estado blev han valgt som viceborgmester i Barrio den 4. november (en kommune i Puno). Han arbejder stadig i denne stilling.

Til trods for Miquel Luques store evner og gode rygte som lærer og samfundsleder, var han, som mange af alliplanos beboere, slave af spiritus.

Denne svaghed bragte ham og hans familie store lidelser og var årsag til at en af hans sønner blev alkoholiker.

Den bratte ændring i bror Luques indstilling og levevis, som fandt sted da han antog evangeliet, havde en dyb virkning på den øvrige familie. Hans søn, Miquel Angel Luque Salas, fulgte sin fars beslutning om at holde sig fra flasken. Det varede ikke længe før han også fik missionærlektierne og omsider blev døbt sammen med sine yngre søskende. Til sidst lyttede den ældste søn, Marcelino Luque Salas, også til missionærerne, da han havde set den dramatiske ændring der var sket med faderen og de yngre brødre. Han og hans kone lod sig døbe kun tre måneder efter at faderen og moderen havde tilsluttet sig kirken. I dag er Miquel præsident for Huascar grenen, Marcelino er leder for aktivitetskomiteen i Manco Capac grenen og Miquel Angel er grensmissionsleder. Det er svært at finde en familie som er mere trofast og loyal.

En sidste dages hellig familie på vej til kirke opstillet for fotografen.

Således udvikles Herrens arbejde i dette område i Peru og Bolivia og er årsag til ændring i levevis, og til opfyldelsen af de løfter som gives i Mormons Bog. Sådanne korte skildringer kunne der fortælles mange flere af — som f. eks. om Nazario Alvarez Meza, der er professionel fotograf og har været militærleder i Cuzco. Nu er bror Alvarez andenrådgiver i distriktspræsidentskabet. Der er også Pedro Aurelio Nunez Mamani, en ydmyg lærer som engang arbejdede i underholdningsbranchen og som nu, hvor han er omvendt, har bragt alle sine nærmeste slægtninge ind i kirken. Han er koordinator for kirken seminar og institutprogram i altiplano samt præsident for altiplanodistriktet.

Og så er der Pedro Barraza Yucra, som er kaptajn på fragtskibet *Inca*, som fører last på Titicacasøen mellem Peru og Bolivia. Punos borgere kender Inca Cona og hans hustru fra Titicaca grenen. Ægteparret Cona sælger lækre kager, bl. a. deres speciale som får tænderne til at løbe i vand. Det er pyntet med appelsinblomsthonning. Bonifacio Apaza har sin egen skrædderforretning og lærer hjælpeforeningsøstrene i sin gren at sy. Og den unge søster Norma Nayut Lazo Vallenias, der er leder i sin højskole og præsidentinde i sin klasse, har gjort sidste dages hellignavnet kendt og respekteret blandt de unge i Puno.

Disse enestående mennesker, og hundreder flere som dem, fra de forskellige kulturer rundt omkring Titicacasøen, er forenede i evangeliet. De har det tilfælles at de har indgået deres pagter med Gud i nok den højst beliggende og koldeste smeltvandssø i verden. □

